

10—17 januari

Debatter m. m.

Tisdagen den 10 januari

Sid.

Hälsningstal av ålderspresidenten	3
Anförande av ålderspresidenten och talmannen efter talmansvalen	5
Meddelande ang. sammanträdestider	6

Onsdagen den 11 januari

Anförande av talmannen å rikssalen	7
--	---

Torsdagen den 12 januari

Interpellationer:

av herr Holmberg om en rundabordskonferens i u-landsfrågan	10
av herr Holmberg om en vitbok angående åtgärder för svensk anslutning till EEC	11
av herr Ahlmark ang. den civila överljudstrafiken	13
av herr Nilsson, Ferdinand, om ökat skydd för polismän och enskilda mot våldsbrott	14
av herr Werner om ökad igångsättning av bostadsbyggen inom stockholmsregionen	16
av herr Sörenson om åtgärder mot missförhållanden vid vissa större motortävlingar	17
av herr Larsson, Thorsten, om ökat rättsskydd för den enskilde i mål om socialförsäkring	18
av herr Hansson, Torsten, om hyresreglering i områden som inkorporeras med stad	19
av herr Strandberg ang. konsekvenserna av regeringens försvarspolitik	19
av herr Sundin om beredskapsåtgärder mot naturkatastrofer ..	20

	Sid.
av herr Andersson, Axel, om ändrade bestämmelser angående offentligt kungörande i tidningarna i vissa fall	21
Meddelande ang. enkla frågor:	
av herr Olsson, Johan, ang. statens järnvägars höjning av taxorna	23
av herr Holmberg om skriftlig redogörelse för översynen av allmänna skatteberedningens förslag till mervärdeskatt	23

Tisdagen den 17 januari

Svar på enkel fråga av herr Holmberg om skriftlig redogörelse för översynen av allmänna skatteberedningens förslag till mervärdeskatt	33
Interpellationer:	
av herr Sveningsson ang. polisenämndernas verksamhet	35
av herr Arvidson ang. engångsförpackningarna	36
av herr Jansson, Paul, ang. skolans neutralitet i livsåskådnings- och samhällsåskådningsfrågor	36

Samtliga avgjorda ärenden

Tisdagen den 10 januari

Protokoll från justitiedepartementet ang. fullmaktsgranskning	4
Upprop	5
Val av talman och vice talmän	5
Val av sekreterare	5

Torsdagen den 12 januari

Val av talmanskonferens	9
Val av kanslideputerade	9
Val av kanslitillsättare	9

Fredagen den 13 januari

Val av ledamöter i de ständiga utskotten	24
Val av statsrevisorer jämte suppleanter	25
Val av ledamöter och suppleanter i riksdagens krigsdelegation ..	26
Val av medlemmar i Nordiska rådet	27
Val av suppleanter i de ständiga utskotten	27
Val av suppleanter i Nordiska rådet	29

Sedan i kraft av § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen riksdagen sammankommit här i huvudstaden tisdagen den 10 januari 1967, sammanträdde riksdagens första kammare i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingsal samma dag,

Tisdagen den 10 januari

Kl. 11.00.

Herr NÄSSTRÖM framträdde till talmansbordet och yttrade:

Ärade kammarledamöter! Enligt gällande riksdagsordning tillkommer det mig att öppna detta plenum.

Jag ber då att få hälsa kammarens ledamöter välkomna till årets arbete och vänder mig alldeles särskilt till de nya ledamöterna i kammaren — jag hoppas att Ni skall trivas tillsammans med oss.

Ingen vet vad det nya året bär i sitt sköte, men redan nu kan det sägas att vi har kommit in i ett besvärligt ekonomiskt läge. Kraftiga kursfall på börserna, talrika konkurser och många industrinedläggningar gör att läget måste anses sämre än på åtskilliga år. Vi som var aktiva kommunalmän under 1920-talet och 1930-talet minns de många svårigheter vi då hade på grund av arbetslöshetskriserna. Situationen nu ger inte anledning till panik, men väl till eftertanke.

Som norrlänning får jag erinra om de många svårigheter vi kämpar med. Jag hoppas att regering och riksdag skall sätta in all sin kraft på att avhjälpa dessa svårigheter, detta då inte minst i Ådalen. Om inte det privata näringslivet vill eller kan driva gamla eller nya industrier i stödområdena, då är det bara staten som kan lämna hjälp; både landsting och kommuner är som bekant omyndigförklarade på detta område. Verkningarna av den våldsamma snöstorm, som rasat över Norrlands kustland de senaste veckor-

na, visar att vår beredskap till civilbefolkningens skydd är långt ifrån fullgod.

Alla är vi väl glada över den utveckling som skett i vårt land under de senaste åren, men vi får inte blunda för avigsidorna. En bekant polismästare — här i Stockholm — framhöll för några veckor sedan att »man får inte glömma att även de laglydiga medborgarna har rättigheter». Vi anser väl alla att svenska folket har rätt att kräva skydd till liv och egendom. Antalet våldsbrott av olika slag ökar kraftigt. Tyvärr måste vi konstatera, att våra massmedia ofta medverkar i denna allmänna nedbussning.

För en månad sedan hade Stockholm besök av en berömd senator från Amerika. Denne framhöll bl. a. att de små nationerna mer än hitintills borde säga sin mening i internationella frågor. Jag tycker att vi skall villfara denna anhållan.

Det beräknas att vi har över en miljon svenskättlingar i Amerika. Detta gör att nästan varje familj i Sverige har släktingar i USA. På grund därav har vi under många årtionden haft goda kontakter med USA, ja, mer än med något annat fjärran land.

De flesta av oss är väl tacksamma över att USA vid två olika tillfällen varit med och räddat Europa undan de traditionella krigsförbrytarna.

I dagens läge är vi glada över att generalsekreterare U Thant velat för en ny period åtaga sig »världens omöj-

ligaste jobb». Det är vår rätt och vår plikt att slå vakt om FN och om U Thant.

Jag tror att de flesta svenskar anser, att USA bör dra bort sina trupper från Vietnam. Enligt uppgift har 6 500 amerikanska soldater fått offra sitt liv i Vietnam, och man frågar: Till vilken nytta? Hur många döda och lemlästade man har i Vietnam finns det ingen uppgift på, men den siffran är väl många gånger större.

Vi som haft förmånen av en 150-årig fred önskar fredens välsignelse åt världens alla nationer.

Enligt uppgift kommer en rad viktiga förslag att framläggas för årets riksdag. Jag hoppas att de stora frågorna skall kunna lösas i enighetens tecken. Vi har olika politiska uppfattningar och skilda meningar om detaljer, men vi bör inte glömma att det är betydligt mera som förenar oss än som skiljer oss åt.

Med dessa ord förklarar jag kammarens första plenum för året öppnat.

Sedan herr ordföranden därefter intagit talmansplatsen, tillkännagav herr ordföranden, att han på grund av bestämmelsen i § 1 mom. 2 av kammarens ordningsstadga anmodat f. d. byråsekreteraren W. Stenwall att, till dess sekreterare blivit utsedd, föra kammarens protokoll.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet inkomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1967.

Till justitiedepartementet har inkommit fullmakter för 20 personer som vid val för vissa valkretsar i oktober 1966 utsetts till ledamöter av riksdagens första kammare för en tid av åtta år, räknade fr. o. m. den 1 januari 1967, och fullmakt för 1 person som vid ny röstsammanräkning utsetts till ledamot

av första kammaren i stället för avgången ledamot av kammaren.

Granskning av fullmakterna företas inför departementschefen enligt § 32 riksdagsordningen.

Av fullmäktige i riksbanken är herrar Åsbrink, Kollberg och Wärnberg närvarande vid granskningen och av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar Strand, Johansson och Östman.

Någon anmärkning framställs ej mot fullmakterna.

Protokoll över granskningen och förteckning över de granskade fullmakterna skall tillsammans med fullmakterna överlämnas till första kammaren.

Enligt uppdrag:

Margit Hirén

Den återopade förteckningen lydde sålunda:

Förteckning

över ledamöter av riksdagens första kammare enligt fullmakter som granskats inför chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1967.

Stockholms stad

1 Fil. mag. Ingrid Diesen

Kronobergs län och Hallands län

2 Riksdagsmannen Fritz Persson i Växjö

3 Riksdagsmannen Axel Kristiansson i Harplinge

4 Riksdagsmannen Eric Mossberger i Getinge

5 Riksdagsmannen Ebbe Ohlsson i Blädinge

6 Statssekreteraren Krister Wickman i Stockholm

7 Riksdagsmannen Torsten Mattsson i Eneröda

8 Riksdagsmannen Erik Petersson i Alvesta

Göteborgs stad

9 Fru Ingrid Segerstedt Wiberg i Göteborg

10 Statsrådet Sven Aspling

11 Direktören Paul Brundin i Göteborg

- 12 Förbundsordföranden Lisa Mattson
i Vendelsö
- 13 Talmannen Erik Boheman i Örserumsbrunn
- 14 Arkitekten Torsten Hansson i Göteborg
- 15 Redaktören Kaj Björk i Göteborg
- 16 Borgmästaren Gudmund Ernulf i Borås

Örebro län

- 17 Överförmyndaren Fridolf Wirmark
i Örebro
- 18 Fil. kand. Per Ahlmark i Stockholm
- 19 Inspektören Åke Larsson i Karlskoga
- 20 Lantbrukaren Thorbjörn Fälldin i
Ås, Ramvik
- 21 Föreståndaren Karl Pettersson i
Hallsberg

Här skulle antecknas, att fru Diesen utsetts att inträda såsom ledamot av kammaren i stället för fröken Andersson, som av sagt sig riksdagsmannabefattningen.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes nu upprop av kammarens ledamöter, varvid såsom frånvarande antecknades herr *Wirtén*.

Herr *Wirtén* hade låtit anmäla, att han på grund av tillfälligt illamående vore hindrad att infinna sig vid början av kammarens sammanträde denna dag.

Företogs val av talman; och utsågs därtill:

herr Boheman med 146 röster.

Anställdes val av förste vice talman; och utsågs därtill:

herr Strand med 142 röster.

Företogs val av andre vice talman; och utsågs därtill:

herr Johansson, Ivar, med 140 röster.

Herr *NÄSTRÖM*, som nu lämnade talmansplatsen, anförde därvid till herr talmannen:

Jag ber att få gratulera herr talmannen till valet. Jag hoppas att herr talmannen skall behöva klubba endast visa beslut.

Herr *TALMANNEN* intog talmansplatsen och yttrade:

Jag ber att få framföra ett djupt känt och uppriktigt tack från mig själv och från vice talmännen för det förnyade förtroende som visats oss. Jag är övertygad om att det goda och angenäma samarbete som rätt mellan kammarens ledamöter och talmän även under denna session kommer att fortsätta.

Även jag ber att få önska de nykomna ledamöterna i första kammaren hjärtligt välkomna. Vi hoppas mycket på att deras insatser skall bidra till kammarens arbete.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren att nu företaga val av sekreterare.

Valet företogs; och befanns efter valförrättningens slut hava blivit till sekreterare utsedd:

hovrättsrådet K.-G. Lindelöw med 138 röster.

Hovrättsrådet Lindelöw fick nu företräde, underrättades, att han blivit av kammaren vald till sekreterare, och övertog protokollsföringen.

In fidem

W. Stenwall

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att onsdagen den 11 innevarande månad kl. 11.00 infinna sig uti slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelningen av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamotsantalet i varje valkrets finge ske genom sekreteraren.

Denna hemställan bifölles.

Härefter anförde herr TALMANNEN:

Jag vill fästa uppmärksamheten på att till kammarens ledamöter utdelats bl. a. en preliminär plan för kammarens plena under vårsessionen. Beträffande de olika detaljerna hänvisar jag till planen. Jag vill dock erinra om att remissdebatten hålles med början tors-

dagen den 19 ds kl. 10.00. Beträffande tidpunkten för remissdebattens avslutning vill jag inte göra några utfästelser, men i övrigt är det min avsikt att under vårsessionen, utom i sessionens slutskede, föreslå kammaren att avsluta sina onsdagsplena omkring kl. 22.00 och sina fredagsplena senast kl. 16.30.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 11.54.

In fidem
K.-G. Lindelöw

Onsdagen den 11 januari

Kammaren sammanträdde kl. 10.30.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde torsdagen den 12 innevarande månad företaga följande val, nämligen

dels av fyra ledamöter i talmanskonferensen,

dels av två kanslideputerade,

dels ock av sex ledamöter att delta i tillsättandet av vissa befattningshavare hos kammaren.

Detta förslag antogs.

Herr talmannen anförde vidare, att han, likaledes efter samråd med andra kammarens talman, finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde, som komme att hållas fredagen den 13 i denna månad, företaga val *dels* av ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten, *dels* av revisorer och revisorssuppleanter för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, *dels* av ledamöter och suppleanter i riksdagens krigsdelegation, *dels* ock av medlemmar och suppleanter i Nordiska rådet.

Vad herr talmannen sålunda föreslagit bifölls.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren nu, kl. 10.31, att ajournera sina förhandlingar till kl. 10.45.

Till åtlydnad av Kungl. Maj:ts kallelse avgingo herr talmannen och kammarens ledamöter kl. 10.45 till slottskapellet, där riksdagspredikan hölls av

domprosten i Strängnäs, e. o. hovpredikanten Robert Murray. Efter gudstjänstens slut begav kammaren sig till rikssalen, i vilken även andra kammaren infann sig.

Hans Maj:ts Konungen kom tillstädes och öppnade riksdagen med det i protokollsbihanget införda tal.

Herr TALMANNEN framträdde därpå och yttrade:

Eders Majestät!

En viss fortsatt avspänning mellan öst och väst kan anses föreligga i Europa. I övrigt kännetecknas det utrikespolitiska läget av osäkerhet. Det blodiga kriget i Vietnam fortgår alltjämt utan att ett snart slut kan skönjas. Läget i Mellanöstern är fullt av konflikthanteringar. Den inre situationen i Kina är förvirrad, och de internationella konsekvenserna härav icke minst för förhållandet till Sovjetunionen kan endast göras till föremål för gissningar. Föränta Nationernas säkerhetsråd har påbjudit ekonomiska sanktioner mot Rhodesia, till vilka Sverige anslutit sig. Varken effektiviteten eller effekten av dessa kan överblickas. Klyftan mellan rika och fattiga nationer, av vilka senare åtskilliga hotas av hungersnöd, har snarast ökat.

Att Sveriges förhållande till främmande makter är gott kan av ingen bestridas. Men världsfreden kan inte anses tryggad, så mycket mer som nedrustningssträvandena ännu icke gett några påtagliga resultat och vissa utanför förhandlingarna stående stormakter fulländar sin kärnvapenutrustning.

Tullmuren mellan EFTA-länderna är glädjande nog nu i allt väsentligt avskaffad, vilket på en omväg medfört

en sedan länge eftersträvad så gott som fri marknad för industriprodukter mellan de nordiska länderna. Men utsikterna för en fri marknad för hela Väst-europa måste ännu bedömas som ovis-sa. Vi uttrycker en varm förhoppning, att den s. k. Kennedy-rundan skall giva åtminstone partiella positiva resultat. Det är ägnat att väcka tillfredsställelse, att de nordiska länderna vid dessa för-handlingar uppträder som en enhet med en gemensam förhandlingsdelegation.

Sveriges riksdag samlas i dag i ett kärvare ekonomiskt klimat än vi på länge varit vana vid. Det svenska kost-nadsläget inger bekymmer. Den svenska inflationen är mera accentuerad än hos de flesta av våra konkurrenter, och pågående kapitalkrävande strukturrationaliseringar kan endast delvis beva-ra vår konkurrenskraft på världsmark-naden. Även om exporten kvantitativt har kunnat upprätthållas är företagets marginaler i viktiga branscher så be-skurna, att på sikt lönsamheten kan helt äventyras. De offentliga utgifternas snabba ökning fortsätter trots alla de lovvärda sparsamhetssträvanden, som i år synes ha satts in. Kan detta måhända tydas så, att ambitionsgraden, viljan att göra för mycket på för kort tid, varit för hög hos regering och riksdag? Att det nya läget kräver en omsorgsfull planering och prioritering torde av ingen bestridas.

Vi har väl alla en känsla av att den svenska skutan ur ekonomisk synvin-

kel för närvarande har en smula slag-sida, kanske beroende på en icke alltid väl fördelad barlast eller på att seglen inte revats i tid. Att den kan bringas på rätt köl igen med alla goda krafterns hjälp behöver emellertid inte betvivlas.

Första kammaren kommer nu som tillförne att lugnt och sakligt pröva de förslag som Eders Kungl. Majestät må förelägga riksdagen.

Första kammaren tillönskar Eders Majestät fortsatt hälsa och goda krafter och betygar Eders Majestät sin vörd-nad, trohet och tillit.

Sedan andra kammarens talman där-efter i denna kammarens namn tills Hans Maj:t Konungen framfört andra kam-marens undersåttliga vördnad, fingo tal-männen vardera mottaga, av herr stats-rådet och chefen för finansdepartemen-tet Sträng, ett exemplar av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1967/68, samt, av herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet Kling, ett exemplar av Kungl. Maj:ts berättelse till 1967 års riksdag om vad i rikets sty-relse sig tilldragit, varefter ceremonien å rikssalen avslutades och första kam-maren enligt beslut, fattat före avtå-gandet från samlingsrummet, åtskildes vid utgången från rikssalen kl. 12.20.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Torsdagen den 12 januari

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN** erhöill på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Jag ber att få hemställa att första kammaren måtte besluta att antalet suppleanter i de ständiga utskotten, förutom utrikesutskottet, skall vad denna kammare beträffar bestämmas till: för konstitutionsutskottet 12, för statsutskottet 27, för bevillningsutskottet 14, för bankoutskottet 11, för första lagutskottet 12, för andra lagutskottet 13, för tredje lagutskottet 13, för jordbruksutskottet 14 samt för allmänna beredningsutskottet 17.

Denna hemställan bifölls.

Företogs val av fyra ledamöter i talmanskonferensen; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Andersson, Birger, med 77 röster,
 » Bengtson » 77 » ,
 » Dahlén » 77 » ,
 » Holmberg » 77 » .

Då val av två kanslideputerade nu skulle anställas, begärdes ordet av herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN**, som anförde:

Herr talman! För de återstående val som skall förrättas vid detta plenum ber jag att få avlämna gemensamma listor, en för varje val. Listorna har godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen, och varje lista upptar namn på så många personer som det ifrågavarande valet avser.

Herr förste vice talmannen avlämnade därefter två särskilda listor.

Den lista, som avsåg valet av kanslideputerade, upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

Augustsson
 Kaijser

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades herrar Augustsson och Kaijser hava blivit utsedda till kanslideputerade.

Företogs val av sex ledamöter att deltaga i tillsättandet av de i 30 § mom. 2 riksdagsstadgan avsedda tjänstemän hos kammaren.

Den av herr förste vice talmannen avlämnade lista, som gällde detta val, upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

Svedberg, Erik
 Mossberger
 Mårtensson
 Ohlsson, Ebbe
 Andersson, Axel
 Elofsson

Efter det denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades herrar Erik Svedberg, Mossberger, Mårtensson, Ebbe Ohlsson, Axel Andersson och Elofsson hava blivit utsedda till kanslitillsättare.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts nästlidna dag på rikssalen överlämnade berättelse till 1967 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts under gårdagen på rikssalen överlämnade proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1967/68, blev densamma bordlagd.

Anmäldes och bordlades

dels följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 2, angående utgifter på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1966/67;

nr 5, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 16 § lagen den 3 juni 1955 (nr 416) om sparbanker;

nr 7, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt, m. m.;

nr 10, med förslag till förordning om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten; samt

nr 11, med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1966 vid dess femtionde sammanträde fattade beslut;

dels ock Kungl. Maj:ts till kammaren överlämnade skrivelse nr 6, om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet.

Anmäldes och bordlades

justitieombudsmannens ämbetsberättelse;

militieombudsmannens ämbetsberättelse;

riksdagens revisorers berättelse över den år 1966 av dem verkställda granskningen av statsverket;

riksdagens revisorers berättelse över den år 1966 av dem verkställda granskningen av riksbanken; och

riksdagens revisorers berättelse över den år 1966 av dem verkställda granskningen av riksgäldskontoret.

På framställning av herr talmannen beslöts att — i likhet med vad som tillämpas i andra kammaren — vid framställande av interpellation endast hemställan skulle behöva uppläsas.

Interpellation om en rundabordskonferens i u-landsfrågan

Herr HOLMBERG (h) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Den betydelsefulla frågan om det svenska u-landsbiståndet har blivit föremål för en livlig pressdebatt. I pressens egna kommentarer, i uttalanden och utprop från organisationer och enskilda har en stor besvikelse kommit till uttryck över utvecklingen av den svenska u-hjälpen. Otårligheten har varit påtaglig. I många fall har långtgående krav på en snabbar ökningstakt framförts. Utan tvivel speglar uttalandena en bred opinionsvilja att åstadkomma en både större och effektivare svensk hjälpinsats.

Det är naturligt att debatten i frågor, som handlar om stora och humanitära problem, lätt blir känslomättad. Det vore emellertid beklagligt om diskussionen skulle leda till uppslitande strider kring en fråga av u-landshjälpens natur. Nationens solidariska bidrag till de fattigare folken är en uppgift som borde lösas i samförstånd och inte utnyttjas som ett slagträ i den politiska debatten.

I den nu framlagda budgeten föreslås en ökning av det statliga u-landsbiståndet från 338 miljoner till 404 miljoner kronor. Det är för tidigt att nu ta ställning till anslagets storlek. Det står emellertid helt klart att det besvärliga ekonomiska läge, som regeringens ekonomiska politik fört fram till, inte lämnar utrymme för någon större ökning — och långt ifrån öknningar av den omfattning som de mest djärva förslagsställarna förordat. Den allt överskuggande uppgiften är nu att komma till rätta med prisstegringarna och underskottet i vår utrikeshandel för att därmed skapa balans i samhälls-ekonomien och ekonomiskt utrymme för våra framtida hjälpinsatser. U-landshjälpen är inte en fråga om enbart statliga insatser. Den nuvarande ekonomiska situationen med bristande samhällsekonomisk balans belyser svag-

Interpellation om en vitbok ang. åtgärder för svensk anslutning till EEC
heten i den ensidiga utformningen med den alltför starka betoningen av de bidrag som lämnas över den statliga budgeten.

Från högerpartiets sida har vi tidigare framfört krav på samordning och effektivisering av Sveriges totala biståndsinsatser. Det råder inget tvivel om att utbytet för berörda u-länder — och det är ju detta som är det väsentliga — blir större om det statliga finansiella, tekniska och humanitära biståndet bättre kan samordnas med övrig svensk utvecklingsfrämjande verksamhet. Det svenska näringslivet och inte minst den svenska missionen har genom ett långvarigt och resultatrikt arbete skapat en alltför litet utnyttjad fond av erfarenheter vilken bör tillvaratas.

Mot denna bakgrund finner jag det angeläget att, innan riksdagen binder u-landsanslaget för nästa år, överläggningar kommer till stånd — gärna i form av en rundabordskonferens — med representanter för riksdagens politiska partier, regeringen, missionen, näringslivet och de statliga biståndsmyndigheterna.

S. k. rundabordskonferenser är ett ovanligt inslag i svenskt parlamentariskt liv. Det är en form för samråd som bör förbehållas frågor av stor nationell och internationell vikt, av vilka u-landsfrågan är ett typiskt exempel. Framför allt skulle en sådan konferens ge riksdagen, som i sista hand har att besluta om u-landshjälpens storlek och utformning, ett bättre underlag för en allsidig bedömning. Härigenom kan de samlade svenska insatserna komma att utnyttjas på ett bättre sätt. Genom sådana överläggningar markeras också det samförstånd och den nationella enighet som jag hoppas finns kring dessa problem.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till hans excellens herr utrikesministern ställa följande fråga:

Är hans excellens herr utrikesminis-

tern beredd medverka till att anordna en s. k. rundabordskonferens i u-landsfrågan med representanter för riksdagens politiska partier, regeringen, näringslivet, missionen och de statliga biståndsmyndigheterna i syfte att, innan riksdagen slutgiltigt bestämmer u-landsbiståndets omfattning och inriktning för nästa budgetår, ge riksdagen ett bredare underlag för sin bedömning av hur vårt lands samlade hjälpinsatser bäst skall tillvaratas.

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spørsmål finge framställas.

Interpellation om en vitbok ang. åtgärder för svensk anslutning till EEC

Herr **HOLMBERG** (h) fick ånyo ordet och yttrade:

Herr talman! I dagarna inleder den engelske premiärministern Harold Wilson en serie underhandlingar med EEC-ländernas regeringar för att sondera förutsättningarna för att inleda nya förhandlingar om ett brittiskt inträde i den gemensamma marknaden. Initiativet, som syftar till att äntligen bryta dödläget i marknadsfrågan, är det hittills mest långtgående av en rad utspel och sonderingar som efter 1963 gjorts från EFTA-länders sida. Aktiviteten i marknadsfrågan vittnar om det starka intresse som dessa länder har av att en sammansmältning av de bägge handelsblocken snarast kommer till stånd. Överläggningarna inom EFTA och inom de nordiska EFTA-länderna under hösten har också givit klart belegg för den oro man känner inför den alltmer besvärande handelssplittningen.

För Sverige är givetvis denna händelseutveckling av största intresse. Att en snabb lösning av marknadsfrågan är av avgörande betydelse för svensk ekonomi belyses inte minst av den nu framlagda finansplanen. Där tecknas

Interpellation om en vitbok ang. åtgärder för svensk anslutning till EEC

med sanningsenlig skärpa de svårigheter som vi i dag har att kämpa med. Det framgår att den allvarliga utvecklingen av utrikeshandeln, som inneburit att vi för år 1965 uppvisade ett underskott i bytesbalansen på 1,5 miljard kronor består. Den obetydliga förbättring som redovisas för det gångna året på cirka 150 miljoner kronor är föga trösterik med hänsyn till underskottets storlek och till att prognosen för 1967 tyder på en ytterligare försämring av balansen.

Den svenska ekonomins svårigheter illustreras också av en nedgång i nationalproduktens tillväxttakt, som delvis har sin förklaring i att exportutvecklingen inte motsvarat förväntningarna. För 1966 redovisas en ökning av bruttonationalprodukten med endast 3 procent, och i prognosen för 1967 beräknas uppgången till 4 procent — siffror som skall jämföras med en tillväxttakt av i medeltal 5,2 procent för femårsperioden 1960—1965.

Det förefaller dock som om den svenska regeringen nu har kommit till insikt om att en svensk *anslutning* till EEC kanske är en avgörande förutsättning för att vi skall kunna återvinna ekonomisk balans och öka vår medverkan i den europeiska integrationen.

Det finns alltså tecken som tyder på att regeringen nu är mera beredd att förutsättningslöst pröva alla alternativ till en anslutning och därmed inta en mindre dogmatisk och bunden attityd än den regeringen tidigare uppvisat. Statsminister Erlander gav t. ex. vid EFTA-mötet i London i början av december uttryck för uppfattningen att regeringen nu även kan tänka sig ett svenskt medlemskap i EEC — under förutsättning att den svenska neutraliteten respekteras av EEC-länderna. I årets finansplan har också angivits att »så snart gynnsamma förutsättningar härför föreligger är den svenska regeringen beredd att i samråd med övriga EFTA-länder inleda förhandlingar med EEC om anslutning i former som är

förenliga med vår traditionella neutralitetspolitik». Uttalandet tyder på en utveckling mot en mera realistisk inställning. Från högerpartiets sida hälsar vi detta med stor tillfredsställelse.

Den senaste tidens snabba utveckling i marknadsfrågan måste rimligen kräva en skärpt vaksamhet, en förhöjd handelspolitisk beredskap — som också rymmer alternativa planer för olika förhandlingssituationer — och en utåtriktad aktivitet även från svensk sida. En sådan aktivitet bör ske i direkt samverkan med övriga nordiska länder. Situationen tillåter framför allt inte att Sverige slår sig till ro med att passivt iakttaga vad andra länder företar sig.

Beklagligtvis lämnar regeringen inte någon uttömmande redogörelse i årets statsverksproposition för sin bedömning av det aktuella läget. Än mindre redogör man för de konkreta beredskapsåtgärder som bör ha vidtagits för att möta olika förhandlingssituationer. Den framställning som ges i handelshuvudtiteln i detta avseende är som vanligt ytterst kortfattad och knapphändig — för att inte säga torftig. Det skulle därför vara värdefullt om regeringen — eventuellt i en vitbok — kunde ge en utförlig redovisning av det förberedelsearbete som hittills skett, av de åtgärder som regeringen ämnar vidtaga och av den handlingslinje som regeringen avser att följa.

Med stöd av vad ovan anförts hemställer jag att till hans excellens herr statsministern få ställa följande fråga:

Vill regeringen — ev. i en vitbok — redovisa vilka konkreta beredskapsåtgärder på skilda områden som regeringen vidtagit — och vilka åtgärder som planeras — för att i den marknadssituation som nu föreligger underlätta och påskynda eventuellt förestående överläggningar om svensk anslutning till EEC?

Även denna hemställan bifölls.

Interpellation ang. den civila överljudstrafiken

Ordet lämnades härefter till herr **AHLMARK** (fp), som anförde:

Herr talman! Det finns en fråga som vi redan vet blir av stor ekonomisk och miljöpolitisk betydelse men som ännu aldrig har diskuterats i den svenska riksdagen. Det gäller den civila överljudstrafiken. I Förenta Staterna, Sovjetunionen och England—Frankrike bedriver man en intensiv forsknings- och konstruktionsverksamhet för att få fram överljudsplan för civilt bruk. Vi vet också att redan har flera miljarder kronor pumpats in i projekten och att flera stora flygbolag gjort vissa beställningar. Den uttalade avsikten är att de här planen, som kommer att nå mellan det dubbla och det tredubbla av ljudets hastighet, skall vara i reguljär trafik någon gång under första hälften av 1970-talet.

Men mot den här flygplanstypen har under flera år riktats en allt hårdare kritik från en rad vetenskapsmän. Särskilt har den svenska flygtekniska försöksanstalten under ledning av generaldirektör Bo Lundberg gjort grundliga, vetenskapliga studier av hela frågan och bedrivit omfattande upplysning i ämnet långt utanför vårt lands gränser. Det är nu omöjligt för statsmakterna att längre stå passiva.

Man har bl. a. sagt att flygsäkerheten för överljudsplanen kan komma att bli mycket mindre än för de nuvarande jetplanen. De delvis radikalt nya konstruktions-, hastighets- och höjdproblemen riskerar att öka antalet flygolyckor i en tid då man i stället med en rejäl satsning på flygsäkerheten för vanliga plan skulle kunna uppnå viktiga förbättringar.

Långt värre och svårare att lösa tycks vara de ofantliga bullerproblem som följer i överljudsplanens spår. Den tryckvåg, som uppstår i varje ögonblick när planen går i överljudsfart, kommer att träffa marken under planet. Men det blir sannerligen inte en smal

sektor som utsätts för tryckvågen. Längs hela flygsträckan kommer att utbreda sig en åskdånsliknande bullermatta på mellan 80 och 120 kilometers bredd. Bara detta »ordinära» buller från ett överljudsplan av den storlek som nu projekteras är tillräckligt för att allvarligt störa människor på marken.

Man räknar vidare med att ungefär en ljudknall på tusen på grund av vindar och andra atmosfäriska förhållanden kommer att bli en s. k. »superbang», som är mer än dubbelt så stark som normalt. Den blir av en sådan kraft att den t. o. m. kan ge upphov till materiella skador på byggnader av olika slag. Inom varje knallmatta kan det bli många miljoner fall per år då människor och hus träffas av superbangen.

Slutligen kommer inledningen av varje överljudsflygning, själva accelerationen, att ge upphov till en knallförstärkning i ett hästskoformat område i början av bullermattan. Den tryckvåg, som människor på marken eller i båtar där riskerar att utsättas för, lär kunna bli av storleksordningen 20—25, ja ända upp till 50—60 kilopond/kvadratmeter, vilket kan ge allvarliga skrämselupplevelser med bestående skador.

Det kan alltså bli mängder av sådana här knallmattor som ligger som breda band av fruktansvärt oväsen över kontinenterna och världshaven i framtiden. Så kan det bli — om inte regeringarna och parlamenten i de berörda länderna ställer upp villkor och tar initiativ för att tygla de tekniska vidunder som i dag är på planeringsstadiet men som vi snart riskerar att få uppleva i verkligheten.

Redan har många forskare och tekniker påvisat, att ljudknallen kommer att bli så störande och innebära så stora risker, att överflygning över befolkade områden måste anses helt oacceptabel. Förslag har väckts om att regeringarna i olika länder borde utfärda varningar för att sådana överflygningar kommer att förbjudas, om ljudbangen medför avsevärda skador. Den västtyska regeringen har redan officiellt

Interpellation om ökat skydd för polismän och enskilda mot våldsbrott

uttalat, att den *inte* kommer att tillåta överljudsflygning över Västtyskland, om hälsovådliga bullerstörningar blir följden. Som hälsovådlig störning bör man räkna väckning av sovande människor. Om sådana rimliga krav ställs av många länder kommer överljudsplanen knappast att bli räntabla och kommer då — om projekten ändå fullföljs — att tvinga fram en våldsamt statssubventionering.

Men även om förbud och restriktioner av det slaget inte införs blir kostnaderna för överljudsplanen så stora att många flygbolag riskerar att komma in i en svår ekonomisk kris, som kan bli ännu allvarligare än den som mötte bolagen vid övergången från propellerplan till jetflyg. Det är naturligt att den svenska riksdagen får en orientering om hur regeringen ser på frågan och vilka konsekvenser den kan få för SAS' del.

Ty ytterst kan vi, som generaldirektör Bo Lundberg formulerat den utmaning vi har att möta, komma att stå »inför en konflikt mellan etik och teknik. Mellan de mångas rätt till trygghet, till hälsa, liv och egendom och ett fåtals fördelar av ett nytt tekniskt underverk».

Med anledning av det jag här har anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få ställa följande frågor:

1. Vilka åtgärder har statsrådet vidtagit för att undersöka det civila överljudsflygets miljöpolitiska och ekonomiska konsekvenser?

2. Vilka villkor anser statsrådet att vårt land bör ställa för att tillåta civil överljudsflygning över svenskt territorium?

3. Vilka konsekvenser för SAS kan en framtida överljudstrafik enligt statsrådets mening beräknas leda till?

4. Kommer den svenska regeringen att uttrycka sin mening om villkoren för civilt överljudsflyg över Sverige till de fyra länder som i dag är direkt en-

gagerade i tillverkningen av de här planerna?

5. Kommer statsrådet att ta initiativ till ett enigt nordiskt uppträdande i denna sak?

6. Kommer regeringen att ta upp frågan om civil överljudstrafik i någon eller några internationella organisationer?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Interpellation om ökat skydd för polismän och enskilda mot våldsbrott

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp) erhöll nu ordet och yttrade:

Herr talman! Det föreligger anledning att återkomma till följande frågor som jag vid höstriksdagen 1960 riktade till statsrådet och chefen för justitiedepartementet:

»Har statsrådet sin uppmärksamhet fästad vid de faktiska bristfälligheter eller oklarheter som vidlåder gällande lagstiftning dels mera allmänt beträffande den enskildes rätt till nödvärn mot våldsverkare, dels särskilt polismännens svåra ställning gentemot brottslingar som gör våldsamt motstånd eller söker slita sig lös och undfly?

Är statsrådet villig att helt eller till viss del upptaga dessa problem till prövning i syfte att bereda så väl enskilda som polismän ett bättre rättskydd när de nödsakas anlita maktmedel för att freda sig själva eller för att fullgöra tjänsteåligganden?»

I olika sammanhang har från vår sida påyrkats ökade resurser som bättre kan tillgodose kravet på erforderligt rättsskydd. I samband med min framställning 1960 erinrade jag om att den enskilde liksom polisen frågar sig om möjligheterna att erhålla enkla och entydiga normer för *när* sådan fara föreligger för vederbörande att lagen ger nödvärnsrätt innan det kan vara för-

Interpellation om ökat skydd för polismän och enskilda mot våldsbrott

sent. Det är inte så lätt att bedöma när fara till livet kan komma att föreligga eller graden av blivande misshandel och huruvida denna skall kunna förutses vara svår — »så svår som lagen säger». Vid sådana situationer kan offret, boven och domstolen kanske stanna i olika meningar.

Redan i augusti 1960 kunde Riksförbundet Sveriges polismän i skrivelse till Konungen förutom en oroväckande ökad brottslighet konstatera att brottslingar i allt större utsträckning beväpnar sig med skjutvapen eller andra livsfarliga vapen. I debatten om förbättrat rättsskydd för samhället vid senaste höstriksdag underströks med skärpa att de grova brotten starkt ökat och dessutom blivit än grövre. I år har överdirektören i rikspolisstyrelsen konstaterat alltfört stegrad tendens. Polisundersökningar har visat att inbrottstjuvar allt oftare är beväpnade med skjutvapen även då dessa icke kommit till användning. En färsk undersökning visar att under en tidrymd av ett år och tio månader har 940 fall då polismän misshandlats vid tjänsteutövning förekommit. Ett groteskt intryck gjorde uppgiften i fråga om de otäcka furuvikskravallerna i somras, att anledningen till att en ung polisman blev så fruktansvärt svårt misshandlad skulle vara, att han kom så nyligen från utbildningen och inte hade de äldre kamraternas försiktighet att hålla sig undan när stockholmsbusarna stormade fram. Så illa bör det inte få vara ställt med ordningsmaktens maktresurser. Nu säger Linköpings polisförörenings styrelse på ganska goda grunder, att det är nödvändigt att polisorganisationerna själva säger ifrån att intill dess frågan om resurser och möjligheter lösts beträffande ordningsmaktens möjligheter att ta itu med gangster måste polismännen själva i olika fall ompröva riskerna till liv och lem och anpassa sina åtgärder därefter.

Sedan staten övertagit polisväsendet faller ansvaret för sådana förhållanden

helt på statsmakterna och de inom regeringen ansvariga. Därifrån bör alltså åtgärder mot rättsväsendets fortskridande förfall vara att vänta.

I svaret på min framställning 1960 hänvisade justitieministern till polisverksamhetsutredningens promemoria av 2 april 1960. Utredningen hade i stort sett instämt i den kritik som då framförts mot gällande anvisningar beträffande viss oklarhet i fråga om polisens rätt att använda vapen. Å andra sidan hade också viss inskränkning härutinnan ifrågasatts. Den 5 maj 1961 kom småningom nytt cirkulär till länsstyrelser och polismyndigheter (nr 162) angående bruket av skjutvapen i polistjänst. Det skulle vara av intresse att erfarenheterna i fråga om dessa bestämmelser redovisades för riksdagen. Även ett annat förhållande synes böra uppmärksammas, och det är det systematiska misstänkliggörande av polisen, den glorifiering av brottslingar och deras romanser samt över huvud taget den på sensationsjournalistik och lösnummerförsäljning inriktade verksamhet som även i detta sammanhang präglar vissa tidningars inställning. Det är uppenbart att en systematisk förgiftning av opinionen av denna art skapar svårigheter för myndigheternas arbete och tyvärr icke heller kan lämna dem alldeles opåverkade. Även dessa förhållanden kräver stor uppmärksamhet från ansvarigt håll.

Jag utbeder mig därför kammarens medgivande att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet få framställa följande frågor:

Anser statsrådet nuvarande bestämmelser i fråga om möjlighet till nödvärn för enskilda och för polismän i tjänsteutövning tillräckliga med hänsyn till allt flera och rårare våldsbrott?

Vilka åtgärder avser statsrådet att vidtaga för att åt de enskilda polismännen skapa bättre resurser och möjligheter gentemot våldsvverkare, ökad trygghet även för polismännens egen person vid sådan tjänsteutövning?

Interpellation om ökad igångsättning av bostadsbyggen inom stockholmsregionen

Kammaren medgav, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Interpellation om ökad igångsättning av bostadsbyggen inom stockholmsregionen

Ordet lämnades på begäran till herr WERNER (k), som anförde:

Herr talman! Den eftersläpning som drabbat bostadsbyggandet inger inte minst ur byggnadsarbetarnas sysselsättningsynpunkt stora farhågor, och en väsentlig ökning av arbetslösheten kan förmärkas speciellt i storstockholmsområdet.

Det fastställda bostadsbyggnadsprogrammet med en igångsättning av 92 000 lägenheter i hela landet kunde inte hållas helt. För Storstockholms del, där det ursprungliga programmet upptog 20 000 lägenheter, kom man inte ens upp till den sedermera prutade målsättningen 17 000 lägenheter. Igångsättningen för Storstockholm beräknas ha blivit ca 15 000 lägenheter under 1966 mot 15 500 1965.

Antalet igångsatta lägenheter i flerfamiljshus var t. o. m. november 1966 9 306 mot 10 274 året innan, d. v. s. en minskning med ca 1 000 lägenheter. Av de t. o. m. november 1966 igångsatta lägenheterna påbörjades närmare hälften under månaderna oktober—november mot ca en tredjedel motsvarande tid 1965.

Det är helt uppenbart att en koncentration av igångsättning och tillståndsgivning till slutet av året, vilket är vad som har skett, medför ojämn sysselsättning och ökad arbetslöshet under vinterhalvåret för byggnadsarbetarna.

I länsarbetsnämndens sysselsättningsprognos för 1967 har man räknat med en igångsättning av 14 000 lägenheter i flerfamiljshus under 1967, fördelade med 1 500 under första kvartalet, varjämte från säsongutjämningsynpunkt 5 000 borde påbörjas under andra och 4 500 under tredje kvartalet vartill skulle kvarstå en igångsättning av 3 000 lä-

genheter under fjärde kvartalet. Länsarbetsnämnden framhåller emellertid att det med hänsyn till planeringsläge och möjligheterna att erhålla byggnadskreditiv är osäkert om en sådan igångsättning kan genomföras.

De brister i planeringen och tryggheten av krediter för att det planerade bostadsbyggnadsprogrammet skall kunna genomföras måste få en annan och bättre lösning än vad som hittills varit fallet.

Det måste uppfattas som en orimlig situation att, samtidigt som vi har en väsentlig bostadsbrist, arbetslösheten som under tiden 1 september 1965—31 augusti 1966 skall uppgå till 1,66 miljon understödsdagar. Under samma tid utbetalades från byggnadsarbetarnas arbetslöshetskassa 60 miljoner kronor, varav cirka 40 miljoner kronor under vintermånaderna. Dessa 60 miljoner i understöd motsvarar produktionskostnaderna för ca 1 000 lägenheter.

Under tiden 1 september—31 december 1966 utbetalades enbart i Storstockholm över 1,6 miljon kronor i arbetslöshetsunderstöd och antalet arbetslösa beräknas f. n. uppgå till ca 1 700 personer — en ökning med ca 75 % jämfört med motsvarande tid föregående år.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få rikta följande frågor:

1. Vilka åtgärder avser statsrådet att vidtaga i syfte att inom stockholmsregionen möjliggöra en ökning av igångsättningen av bostadsbyggandet och för att trygga kreditförsörjningen och därigenom säkerställa en jämnare sysselsättning för byggnadsarbetarna inom området?

2. Kan statsrådet upplysa om när den från stockholmsregionen till göteborgsområdet »utlånade igångsättningskvoten» kan återfås?

På gjord proposition bifölls herr Werners berörda hemställan.

Interpellation om åtgärder mot missförhållanden vid vissa större motortävlingar

Herr SÖRENSON (fp) fick därpå ordet och yttrade:

Herr talman! För samhället är det ett ständigt aktuellt problem var gränsen skall dras mellan medborgerlig frihet gällande den personliga livsgestaltningen och en genom lagar och förordningar reglerad sammanlevnad. Att samhället i sin uppgift att bära ansvar för den mänskliga sammanlevnaden skall vädja till individens fria och ansvariga livshållning torde vara en numera accepterad grundregel.

En viss spänning består emellertid alltid mellan den enskildes rätt till fri livsgestaltning och gemenskapens rätt till skydd mot destruktiva livstendenser. Ungdomsproblemen ger i dagens samhälle bevis på att en sådan spänning existerar.

Jag tänker i detta sammanhang på förhållandena kring större motortävlingar, närmast kring det s. k. Kanonloppet i Karlskoga.

Denna motortävling samlar årligen ett mycket stort antal åskådare, mer än 40 000 betalande. Av dessa åskådare är många ungdomar från skilda håll i landet. Stockholm, Göteborg, Skåne och Norge synes ha varit särskilt starkt företrädde vid 1966 års tävlingar.

Avsevärda svårigheter av social och ordningsmässig natur har under senare år rapporterats. I avsikt att bilda sig en personlig uppfattning genom förstahandskontakt har byråchefen i socialstyrelsen Göta Rosén under ett par år besökt tävlingarna. Tre kolleger från socialstyrelsen hade förra året slagit följe med henne, bl. a. en yrkespsykolog. Vid en presskonferens den 21 augusti 1966 delgav Göta Rosén sina reaktioner inför vad hon sett och erfarit. Hon talade därvid om den råhet, som förhärskar i ungdomslivet i samband med Kanonloppet. Hon upplevde vad hon sett som »skrämmande otäckt».

Hon säger, att för många ungdomar kan »en sådan här natt bli ett livslångt lidande». Det tycks framför allt vara på två livsområden, som dessa skrämmande tendenser uppenbarar sig: sprit och sniffning samt relationen mellan pojkar och — ofta minderåriga — flickor i sexuellt avseende. Småflickorna vandrar mellan pojkarna och behandlas ofta som något slags förbrukningsvaror, som man slänger, när man inte behöver dem mer. Att de sexuella övervålden ofta kommer som följd av spritmissbruk synes vara uppenbart. Psykologen Kurt Gordon sade bl. a.: »Den som känner minsta ansvar för ungdomen kan inte bli annat än kusligt berörd vid åsynen av dessa småflickor, knappt tonåringar, som i ohyggligt berusat tillstånd raglade runt, fick uppkastningar och kladdade på pojkarna.»

Skilda åtgärder har vidtagits för att dämpa ovan antydda sociala och mänskliga skadeverkningar. Ingen sprit tillhandahölls i år av systembolagen i Karlskoga, Degerfors och Kristinehamn under lördagen, en skärpt polisbevakning hade inrättats (en styrka om 140 polismän hade sammankallats) och en bättre ordning på tältplatsen med bl. a. inhägnade tältområden genomförts. Dessa anordningar synes emellertid icke ha varit tillräckliga.

Totalintrycket av rapporterna från årets Kanonlopp är, att här existerar en problematik av så djupgående och allvarlig art, att den icke kan lämnas åt sidan av riksdagen. Vilken moraluppfattning man än företräder, torde enighet vara för handen därom, att de nuvarande förhållandena vid vissa större motortävlingar ofta är sådana, att ur samhällsansvarets och den mänskliga värdighetens synpunkt en förändring måste komma till stånd. Det kan ske antingen så att de förnedrande sexualbeteendena och den förödande spritförtäringen förhindras eller så att restriktiviteten vid beviljande av tillstånd för tävlingar, där ordningen uppenbarligen är otillfredsställande, tillämpas.

Interpellation om ökat rättsskydd för den enskilde i mål om socialförsäkring

Med stöd av vad ovan anförts, anhåller jag om första kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet få ställa följande frågor:

1. Vilka möjligheter föreligger f. n. för samhället att vidtaga åtgärder för att de sociala och mänskliga förhållandena vid vissa större motortävlingar blir av sådan art, att ovan påtalade mänskliga och sociala skadeverkningar icke upprepas?

2. Vilka åtgärder anser herr statsrådet bör vidtagas för att man skall komma till rätta med de påtalade missförhållandena?

Även denna anhållan bifölls.

Interpellation om ökat rättsskydd för den enskilde i mål om socialförsäkring

Ordet gavs nu till herr LARSSON, THORSTEN, (cp), som anförde:

Herr talman! Socialförsäkringarna har i våra dagar fått en stor omfattning och har stor betydelse för den stora allmänheten. Försäkringssystemet är emellertid komplicerat och fyllt av svårtolkade problem. Både ur den enskildes och ur det allmännas synpunkt är det givetvis angeläget att skapa största möjliga rättvisa vid tillämpningen av socialförsäkringssystemet.

Som högsta instans för prövning av socialförsäkringsfall inrättades år 1961 försäkringsdomstolen. Detta kan i och för sig verka betryggande ur besväringsprövningssynpunkt. Starka betänkligheter har dock yppats redan från systemets införande. Betänkligheterna har främst legat däri, att enpartsförandet vid socialförsäkringsmålen — till skillnad från de allmänna domstolarnas tvåpartssystem — ansetts mindre tillfredsställande för den enskildes möjligheter att tillvarata sina intressen.

Därför har frågan om inrättande av en allmän partsrepresentant vid skilda tillfällen tagits upp i riksdagen. Lagrådet ställde sig, redan då beslut fattades om försäkringsdomstolens inrättande, positiv till införandet av ett allmänt ombud. Under allmänna motionstiden år 1965 avlämnades motioner (I: 513 och II: 617) med samma syften. I motionerna framhölls att man numera vunnit en så betydande erfarenhet av försäkringsmålens handläggning, enligt den ordning som tillkom vid införandet av försäkringsdomstolen, att frågorna om tillvaratagande av den enskildes rätt och intressen borde tagas upp till prövning.

I anledning av nämnda motioner, samt med stöd av remissutlåtandet från försäkringsdomstolen, föreslog andra lagutskottet (utlåtande nr 55:1965) att hela problemkomplexet borde bli föremål för utredning. Riksdagen beslöt att i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anförte.

Det måste anses som angeläget att denna utredning kommer till stånd och att frågan om hur den enskildes rätt skall tillvaratagas vid försäkringsdomstolen löses.

Med hänvisning till ovanstående anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få ställa följande frågor:

a) Delar statsrådet uppfattningen att det är angeläget och brådskande att den i interpellationen berörda frågan blir löst?

b) Vill statsrådet redogöra för vilka åtgärder som vidtagits med anledning av riksdagens skrivelse av den 9 november 1965 (nr 347) och när kan man förvänta att ett förslag i frågan förelägges riksdagen?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. konsekvenserna av regeringens försvarspolitik

Interpellation om hyresreglering i områden som inkorporeras med stad

Herr HANSSON, TORSTEN, (s) erhöll därefter ordet och yttrade:

Herr talman! Möjligheterna för Göteborgs stad att inom sina gränser finna större sammanhängande områden för bostadsbebyggelse har under 1960-talet snabbt minskat. Ett bostadsbyggande av stor omfattning har trots detta kunnat fortgå tack vare framsynt kommunal markpolitik och god planering.

En avsevärd förbättring av stadens utvecklingsmöjligheter inträdde i och med det gångna årsskiftet, då de tre hisingskommunerna samt Angered och Bergum införlivades. Byggnadsplaneringen för dessa nya delar av staden har bedrivits med kraft redan långt före införlivningen. Så föreligger t. ex. i angeredsområdet stadsplaner färdiga för ca 7 000 lägenheter, anläggningsarbeten igångsattes i stadens regi i början av år 1966, och bostadsbyggandet startades redan på eftersommaren.

Allt har således tillrättalagts för att de nya områdena snabbt skall inlemmas i stadens utveckling och för att man här skall fullfölja en kraftfull och boendevänlig bostadspolitik.

Det gav därför anledning till besvikelser när de införlivade områdena skulle behålla sin ställning i hyreslagstiftningshänseende och ej inordnas i det naturliga sammanhang, som införlivningen med staden innebär. Kommunerna har till övervägande delen bestått av jordbruksområden, och någon hyresreglering har således ej funnits.

Hyresregleringslagen skulle alltså bli helt försatt ur kraft inom de områden, där huvuddelen av göteborgsregionens bostadsbyggande kommer att äga rum under de närmaste tio åren.

Denna följdverkning av införlivningar kan givetvis inte ha varit avsedd av statsmakterna. Den kommer emellertid troligen att uppstå i många fall, ehuru kanske inte i så tillspetsad form som i Göteborg.

Med stöd av ovanstående anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd att överväga ett dispensförfarande som medger, att med städer inkorporerade områden får samma ställning i hyresregleringshänseende som städerna i fråga?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Interpellation ang. konsekvenserna av regeringens försvarspolitik

Herr STRANDBERG (h) fick på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Årets försvarshuvudtitel bekräftar de farhågor man hade anledning att hysa då försvarsutredningens diskussioner bröts kort före jul. Regeringen går t. o. m. längre än vad som enligt uppgifter i pressen då framgick av de socialdemokratiska ledamöternas agerande i försvarsutredningen. Principer som hittills varit vägledande för vårt försvars uppbyggnad och organisation bryts, varigenom det blir omöjligt att klara den fastställda försvarspolitiska målsättningen, liksom förutsättningarna minskar att i omvärlden skapa respekt för vår neutralitetspolitik. Samtidigt uppstår onödiga fördyringar genom att den hittillsvarande försvarsplaneringen bryts med bl. a. allvarliga sysselsättningsstörningar som följd.

Av vad som framgått av den offentliga debatten kring försvarsfrågan utgick de militära expertutredningar som gjordes, i syfte att klarlägga konsekvenserna av det socialdemokratiska försvarsutspelet, från ett basbelopp om 4 600 miljoner kronor. När de militära experterna utredde konsekvenserna av en sådan betydligt lägre kostnadsnivå för försvaret förutsattes emellertid, en-

Interpellation om beredskapsåtgärder mot naturkatastrofer

ligt vad som framkommit, att vissa reservationer skulle få utnyttjas och att ett oförändrat försvarsindex skulle tillämpas för att kompensera försvaret för inträffade förändringar i priser och löner.

Statsverkspropositionen bekräftar emellertid vad som på sina håll tidigare befarades, nämligen att reservationerna inte utan vidare får disponeras. Det innebär att det ekonomiska utbudet för försvaret ligger ett par hundra miljoner kronor lägre än vad de militära experterna antog när de utredde det socialdemokratiska förslagets konsekvenser. Vidare reduceras försvarskostnadsindex utan att någon som helst motivering lämnas genom att faktiskt inträffade lönestegringar efter 1 maj 1966 skall minskas med 2 1/2 % innan de uttrycks i index.

Av vad som framgått av den offentliga debatten i samband med att konsekvenserna av det socialdemokratiska försvarsutspellet redovisats blir följderna inte bara att vår försvarsmakt saknar möjligheter att uppfylla den försvarspolitiska målsättningen. Följden blir även att tusentals människor kan komma att friställas. Redan i slutet av förra året framkom det enligt vissa tidningsuppgifter att ca 6 500 arbetare skulle beröras. Till detta kommer sedan verkningarna för underleverantörerna. Enligt uppgifter som framkommit skulle framför allt den teletekniska industrien samt Bofors, Saab och varven drabbas. När nu regeringen, efter det att de militära experterna i försvarsutredningen redovisat de ursprungliga nedprutningsförslagets konsekvenser, gjort ytterligare nedskärningar på bl. a. reservationsmedelssidan, kan alltså följderna beräknas bli än mer omfattande än vad som hittills framkommit.

Mot denna bakgrund hemställer jag om kammarens tillstånd att till försvarsministern få ställa följande fråga:

Är herr försvarsministern beredd att lämna en utförlig redogörelse för de konsekvenser som regeringens nya för-

svarspolitiska linje kan väntas få inte bara beträffande konsekvenserna för våra möjligheter att uppfylla den försvarspolitiska målsättningen utan också vilka verkningar nedskärningen av försvarsutgifterna kommer att få för samsättningen?

På gjord proposition bifölls herr Strandbergs berörda hemställan.

Interpellation om beredskapsåtgärder mot naturkatastrofer

Ordet lämnades härefter till herr SUNDIN (cp), som yttrade:

Herr talman! Stora delar av mellersta Norrland har under slutet av år 1966 drabbats av oväder, vars resultat kan betecknas som en svår naturkatastrof. Snö, is och hård blåst har förorsakat skador på eldistributionsnätet och på telekommunikationerna som det kommer att ta år att helt reparera. Under tiden 19—29 december var omkring 20 000 hushåll utan el-ström. Åtskilliga el-abonnenter har fått vara utan ström under ännu längre tid. Dessutom har omkring 10 000 telefonabonnenter drabbats.

Företag såsom industrier och jordbruk har vållats ekonomiska förluster genom el-avbrottet. För att få fram kraft har reservaggregat måst anskaffas från Sydsverige. Dels har det tagit lång tid, dels har det ådragit företagen stora kostnader. Den personal som måste permitteras har man fått betala lön för.

För de enskilda människorna har kylskåp, frysboxar, vattenpumpar inte fungerat. Matvaror har gått till spillo och vattenförsörjningen har försvarats.

För de enskilda skogsägarna har förlusterna varit mycket kännbara. Snön har skadat tiotusentals m³ skog, som måste realiseras till ett lågt pris. Skadeverkningarna för skogen är dessutom allvarliga på lång sikt.

Det inträffade har på ett mycket på-

Interpellation om ändrade bestämmelser ang. offentligt kungörande i tidningarna i vissa fall

tagligt sätt demonstrerat den svaga beredskap som finns. Det moderna samhällets sårbarhet har åskådligt demonstrerats för hårt drabbade men tåliga abonnenter. Även om väderleksbetingelserna varit mycket dåliga skulle med säkerhet följderna blivit mindre svåra om distributionsapparaten, d. v. s. framför allt ledningarna, varit i bättre skick. Framför allt skulle skadorna kunnat avhjälpas snabbare om det hade funnits en bättre reparationsberedskap hos elkraftföretagen och distributionsanläggningarna. Varken personal eller materiel har funnits i tillräcklig utsträckning.

För att förebygga verkningarna av dylika naturkatastrofer har inte bara företag och enskilda ansvar. Det bör i hög grad vila på samhället. Att verkningarna nu fått en så betydande omfattning kan i mycket stor utsträckning läggas samhället till last.

Man har anledning att hysa oro för samhällets funktionerande i krigstid då det är så sårbart i fredstid. Det inträffade ger anledning att efterlysa en bättre samordning mellan civila och militära myndigheter för att få till stånd tillfredsställande beredskapsåtgärder. Man måste då se till att det alltid finns ett tillfredsställande förråd av reservaggregat som kan sättas in.

För den enskilde som drabbats av personliga förluster är det naturligt att fråga sig vilka möjligheter det finns att erhålla någon form av kompensation från samhället för förlusterna. För många låginkomsttagare är även mindre förluster kännbara.

För att skapa trygghet mot naturkatastrofer av den typ som nu drabbat mellersta Norrland är det lämpligt att skapa någon form av katastroffond.

Med hänvisning till det anförda anholder jag om kammarens tillstånd att till hans excellens herr statsministern få ställa följande frågor:

1. Vilka beredskapsåtgärder finns i fredstid mot sådana naturkatastrofer

som omkring årsskiftet 1966/67 drabbade mellersta Norrland?

2. Är Ers Excellens beredd vidtaga åtgärder för att ge möjligheter till ersättning till företagare som av nämnda naturkatastrof tvingats att temporärt slå igen sitt företag?

3. Är Ers Excellens villig att skapa möjligheter för enskilda att erhålla ersättning för förluster på grund av strömavbrott t. ex. genom att egendom förstörts?

4. Är Ers Excellens beredd att ta initiativ till inrättande av en katastroffond att tagas i bruk vid naturkatastrofer av nu inträffat slag?

Jämväl denna anhållan bifölles.

Interpellation om ändrade bestämmelser ang. offentligt kungörande i tidningarna i vissa fall

Herr ANDERSSON, AXEL, (fp) erhöll nu ordet och anförde:

Herr talman! Bestämmelserna angående länsstyrelsernas annonsering har av och till diskuterats i pressen, och i dagarna har frågan på nytt aktualiserats genom ett ledarstick i den socialdemokratiska tidningen Dagbladet i Sundsvall, som påpekar att dessa bestämmelser härstammar från slutet av 1800-talet och i dagens läge leder till de mest tofiga effekter.

Enligt gällande bestämmelser skall ärenden gällande handelsregistret och föreningsregistret kungöras i en i residentsstaden utkommande tidning. Detta tolkar länsstyrelserna uppenbarligen så att kungörelserna i dessa ärenden icke får annonseras i andra tidningar.

Dagbladet nämner som exempel på hur orimligt de nu gällande bestämmelserna verkar, att länsstyrelsen i Väster-norrlands län nyligen i den lokala tidningen i residentsstaden annonserade om elva firmor och ekonomiska föreningar, av vilka endast ett par låg

Interpellation om ändrade bestämmelser ang. offentligt kungörande i tidningarna i vissa fall

inom vederbörande tidnings spridningsområde.

Med hänvisning till ovanstående an- håller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesde- partementet få rikta följande frågor:

Har statsrådet uppmärksammat orim- ligheterna i nu gällande bestämmelser för länsstyrelsernas annonsering?

Om så är fallet, är statsrådet beredd att låta verkställa en översyn av bestäm- melserna och åstadkomma nya och mera ändamålsenliga sådana?

Kammaren medgav, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Anmälades och bordlades följande un- der sammanträdet avlämnade motioner:

nr 1, av herr *Nilsson, Ferdinand*, och herr *Gustafsson, Nils-Eric*, om placering av skördeskadefondens medel i jord- brukskassorna;

nr 2, av herr *Blomquist*, om en euro- peisk konvention rörande medborgar- skapsrätten;

nr 3, av herr *Björk* och herr *Johans- son, Tage*, angående titelskyddet för pe- riodisk skrift;

nr 4, av fru *Segerstedt Wiberg*, om rätt för annan än utskottsledamot att närvara vid utskotts sammanträde;

nr 5, av fru *Segerstedt Wiberg* och herr *Ernulf*, angående kommunala man- datperioder;

nr 6, av fru *Segerstedt Wiberg* och fru *Hamrin-Thorell*, om användande av blindskrift på valsedlar;

nr 7, av herrar *Stadling* och *Hög- ström*, om vissa åtgärder i anledning av stormskada å skog;

nr 8, av herr *Werner*, om avslag å Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Polisverket: Särskild polisverksam- het för hindrande och uppdagande av brott mot rikets säkerhet m. m.;

nr 9, av herr *Nyman m. fl.*, om ökad samhällsekonomisk forskning;

nr 10, av herr *Werner*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag

till Bidrag till Sveriges elevers central- organisation;

nr 11, av herr *Dahlén m. fl.*, om ökad personalutbildning inom hälso- och sjukvården, m. m.;

nr 12, av herr *Petersson, Erik Filip*, och herr *Eriksson, Karl-Erik*, om rabatt för folkpensionärer på installationsav- gift för telefon;

nr 13, av herr *Tistad m. fl.*, angäen- de kommunikationsmöjligheterna i skär- gården;

nr 14, av herr *Andersson, Axel*, och herr *Jacobsson, Per*, om ersättning för skada vid naturkatastrof;

nr 15, av fru *Hamrin-Thorell* och fru *Segerstedt Wiberg*, angående stödet till boxningssporten;

nr 16, av herr *Olsson, Johan*, och herr *Mattsson*, angående företagarefö- reningarnas utlåning till industri- och hantverksföretag;

nr 17, av herrar *Isacson* och *Fälldin*, angående avskrivningsunderlaget för skogsbilvägar;

nr 18, av herr *Lundberg*, angående villabeskattningen;

nr 19, av herr *Olsson, Johan*, och herr *Mattsson*, om höjt avdrag vid be- skattningen för försäkringsavgifter;

nr 20, av herr *Svenungsson*, i anled- ning av Kungl. Maj:ts proposition nr 10, med förslag till förordning om in- vesteringsavgift för vissa byggnadsarbe- ten;

nr 21, av herr *Svenungsson*, om vissa sparstimulerande åtgärder vid beskatt- ningen;

nr 22, av herr *Hilding*, angående åter- tagning och lagsökning på grundval av samma avbetalningskontrakt;

nr 23, av fru *Segerstedt Wiberg* och fru *Hamrin-Thorell*, om förbud mot pro- fessionell boxning;

nr 24, av herr *Sörenson*, om boxnings straffbarhet;

nr 25, av herr *Werner*, om viss utred- ning rörande säkerhetspolisens register;

nr 26, av herr *Blomquist*, om allmän försäkring mot skada genom brott;

nr 27, av herr *Eriksson, Karl-Erik*, och herr *Peterson, Eric Gustaf*, om vissa åtgärder mot förgiftningsolyckor;

nr 28, av herr *Gustafsson, Nils-Eric*, m. fl., angående socialförsäkringskyddet för företagare och fria yrkesutövare;

nr 29, av fru *Olsson, Elvy*, om frivillig försäkring för tilläggssjukpenning vid barnsbörd i vissa fall;

nr 30, av herr *Werner*, om sänkning av pensionsåldern inom vissa yrken;

nr 31, av herr *Werner*, om förtidspensionering, m. m.;

nr 32, av herr *Blomquist*, om domstolsprövning av körkortsindragning;

nr 33, av herr *Blomquist*, om undersökning vid bilprovning av koloxidhalt;

nr 34, av herr *Dahlberg m. fl.*, om skärpta bestämmelser angående hyresvärds skyldighet att underhålla bostadsfastighet;

nr 35, av herr *Skårman*, om ökat djurskydd; samt

nr 36, av herr *Sundin* och herr *Petersson, Erik Filip*, angående folkpensionärsubatter på statliga trafikmedel.

På framställning av herr talmannen beslöts att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2 skulle uppföras sist på före-

Meddelande ang. enkla frågor
dragningslistan för morgondagens sammanträde.

Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades, att jämlikt § 20 i kammarens ordningsstadga följande enkla frågor denna dag framställts, nämligen

av herr *Olsson, Johan*, (cp) till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet: »Anser Herr Statsrådet att den kraftiga taxehöjningen inom statens järnvägar, med hänsyn till de verkningar den får för näringslivet, möjliggör en god konkurrenskraft hos företaget?»; samt

av herr *Holmberg* (h) till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet: »Vill Herr Statsrådet genom en skriftlig översiktlig redogörelse låta riksdagen få del av de resultat som framkommit vid den inom finansdepartementet företagna översynen av allmänna skatteberedningens förslag till mervärdeskatt?»

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.25.

In fidem
K.-G. Lindelöw

Fredagen den 13 januari

Kammaren sammanträdde kl. 11.00; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr ANDRE VICE TALMANNEN erhöill på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! För vart och ett av de val som skall förrättas vid detta plenum ber jag att få avlämna gemensamma listor. Listorna har godkänts av de av kammaren valda ledamöterna av talmanskonferensen, och varje lista upp- tar namn på så många personer som det ifrågavarande valet avser.

Herr andre vice talmannen avlämnade därefter ifrågavarande listor, tju- gofyra till antalet.

Företogos val av föreskrivet antal le- damöter i de ständiga utskotten, näm- ligen åtta ledamöter i utrikesutskottet, tio ledamöter i konstitutionsutskottet, femton ledamöter i statsutskottet, tio le- damöter i bevillningsutskottet, åtta le- damöter i bankoutskottet, åtta ledamö- ter i första lagutskottet, åtta ledamöter i andra lagutskottet, åtta ledamöter i tredje lagutskottet, tio ledamöter i jord- bruksutskottet och tolv ledamöter i all- männa beredningsutskottet.

Sedan de av herr andre vice talman- nen för dessa val avlämnade listorna, alla försedda med partibeteckningen »Den gemensamma listan», blivit i tur och ordning av herr förste vice tal- mannen upplästa och av kammaren godkända, befanns, att följande perso- ner, vilkas namn i här angiven ordning upptagits å respektive listor, utsetts till

ledamöter i utrikesutskottet:

herr Ericsson, John
» Andersson, Birger
» Pettersson, Georg

herr Holmberg
» Lundström
» Geijer, Arne
» Bengtson
» Dahlén

ledamöter i konstitutionsutskottet:

herr Damström
» Pettersson, Georg
» Olsson, Erik
» Sveningsson
fru Segerstedt Wiberg
herr Anderson, Carl Albert
» Andersson, Torsten
» Dahl
» Hernelius
» Sörenson

ledamöter i statsutskottet:

herr Gillström
» Näsström
» Persson, Einar
» Virgin
» Andersson, Axel
» Andersson, Birger
» Johansson, Ivar
» Persson, Fritz
» Svensson
» Kaijser
» Carlsson, Harry
fru Wallentheim
herr Söderberg
» Bengtson
» Ottosson

ledamöter i bevillningsutskottet:

herr Eriksson, Einar
fröken Ranmark
herr Ericsson, John
» Nilsson, Yngve
» Stefanson
» Wärnberg
» Elofsson
» Johansson, Tage
» Jacobsson, Gösta
» Lundström

ledamöter i bankoutsittet:

herr Ståhle
 » Larsson, Åke
 » Palm
 » Åkerlund
 » Hilding
 » Lundin
 » Larsson, Nils Theodor
 » Enarsson

ledamöter i första lagutskottet:

herr Svedberg, Erik
 fröken Mattson
 herr Hjorth
 » Arvidson
 » Ernulf
 fru Lindström
 herr Svanström
 » Schött

ledamöter i andra lagutskottet:

fru Carlqvist
 herr Strand
 » Larsson, Lars
 » Hübinette
 fru Hamrin-Thorell
 » Nilsson
 herr Carlsson, Eric
 » Edström

ledamöter i tredje lagutskottet:

herr Karlsson, Göran
 » Kristianson, Svante
 » Johansson, Knut
 » Ohlsson, Ebbe
 » Alexanderson
 » Jansson, Erik
 » Gustafsson, Nils-Eric
 » Åkesson

ledamöter i jordbruksutskottet:

herr Svedberg, Lage
 » Mossberger
 » Hedström
 » Eskilsson
 » Hansson, Nils
 » Magnusson
 » Hermansson
 » Augustsson
 » Isacson
 » Skärman

ledamöter i allmänna beredningsutskottet:

herr Möller
 » Sörlin
 » Hellebladh
 » Wallmark
 » Peterson, Eric Gustaf
 » Carlsson, Oscar
 » Kristiansson, Axel
 » Hedlund
 » Persson, Yngve
 fru Hultell
 herr Nyman
 fru Olsson, Elvy

Anställdes val av sex revisorer för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning jämte sex suppleanter för dessa revisorer.

Den av herr andre vice talmannen för detta val avlämnade listan, som bar partibeteckningen »Den gemensamma listan», hade följande utseende:

Damström, Karl A. Ledamot av första kammaren	Fru Carlqvist, Ingeborg H. Ledamot av första kammaren
Persson, V. Einar Ledamot av första kammaren	Fru Wallentheim, Annie E. E. Ledamot av första kammaren
Mossberger, Eric G. V. Ledamot av första kammaren	Jansson, A. Erik Ledamot av första kammaren
Ohlsson, Ebbe Ledamot av första kammaren	Sveningsson, N. Ragnar Ledamot av första kammaren
Hansson, Nils B. Ledamot av första kammaren	Lundström, N. Birger Ledamot av första kammaren
Larsson, Nils Theodor Ledamot av första kammaren	Andersson, Torsten Ledamot av första kammaren

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades hava blivit utsedda till statsrevisorer herrar Damström, Einar Persson, Mossberger, Ebbe Ohlsson, Nils Hansson och Nils Theodor Larsson ävensom till suppleanter för dem respektive fru Carlqvist, fru Wallentheim samt herrar Erik Jansson, Sveningsson, Lundström och Torsten Andersson.

Företogos val av tjugufem ledamöter i riksdagens krigsdelegation jämte tjugufem suppleanter för dessa ledamöter.

Den av herr andre vice talmannen avlämnade lista, som gällde detta val, bar partibeteckningen »Den gemensamma listan» och hade följande utseende:

Sträng	Lindström, fru
Andersson, Sven	Lange
Strand	Holmqvist
Holmberg	Nilsson, Yngve
Boheman	Jacobsson, Per
Stähle	Aspling
Johansson, Ivar	Hermansson
Ericsson, John	Palme
Näsström	Kling
Virgin	Ohlsson, Ebbe
Lundström	Hansson, Nils
Svedberg, Erik	Eriksson, Einar
Möller	Björk
Bengtson	Sundin
Andersson, Birger	Persson, Fritz
Eskilsson	Sveningsson
Andersson, Axel	Alexanderson
Mossberger	Petersson, Bertil
Pettersson, Georg	Larsson, Lars
Geijer, Arne	Palm
Hernelius	Stenberg, fröken
Andersson, Torsten	Larsson, Nils Theodor
Dahlén	Segerstedt Wiberg, fru
Mattson, fröken	Myrdal, fru
Hamrin-Thorell, fru	Hilding

Efter det denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades hava blivit utsedda till ledamöter i riksdagens krigsdelegation herrar Sträng, Sven Andersson, Strand, Holmberg, Boheman, Stähle, Ivar Johansson, John Ericsson, Näsström, Virgin, Lundström, Erik Svedberg, Möller, Bengtson, Birger Andersson, Eskilsson, Axel Andersson, Mossberger, Georg Pettersson, Arne Geijer, Hernelius, Torsten Andersson och Dahlén, fröken Mattson samt fru

Hamrin-Thorell ävensom till suppleanter för dem respektive fru Lindström, herrar Lange, Holmqvist, Yngve Nilsson, Per Jacobsson, Aspling, Hermansson, Palme, Kling, Ebbe Ohlsson, Nils Hansson, Einar Eriksson, Björk, Sundin, Fritz Persson, Sveningsson, Alexanderson, Bertil Petersson, Lars Larsson och Palm, fröken Stenberg, herr Nils Theodor Larsson, fru Segerstedt Wiberg, fru Myrdal samt herr Hilding.

Anställdes val av åtta medlemmar i Nordiska rådet för tiden intill dess val nästa gång äger rum.

Den av herr andre vice talmannen för detta val avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

herr Andersson, Birger
 » Pettersson, Georg
 fröken Ranmark
 herr Holmberg
 » Lundström
 » Geijer, Arne
 » Sundin
 » Björkman

Sedan denna lista uppläst och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till medlemmar i Nordiska rådet.

Företogos val av suppleanter till förut bestämt antal i de ständiga utskotten, nämligen åtta suppleanter i utrikesutskottet, tolv suppleanter i konstitutionsutskottet, tjugusju suppleanter i statsutskottet, fjorton suppleanter i bevillningsutskottet, elva suppleanter i bankoutskottet, tolv suppleanter i första lagutskottet, tretton suppleanter i andra lagutskottet, tretton suppleanter i tredje lagutskottet, fjorton suppleanter i jordbruksutskottet och sjutton suppleanter i allmänna beredningsutskottet.

Efter det de av herr andre vice talmannen för dessa val avlämnade listorna, alla försedda med partibeteckningen »Den gemensamma listan», blivit i tur och ordning av herr förste vice talmannen upplästa och av kammaren godkända, befanns, att följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits å respektive listor, utsetts till

suppleanter i utrikesutskottet:

herr Möller
 » Palm
 fröken Mattson

herr Virgin
 » Andersson, Axel
 » Andersson, Sten
 » Johansson, Ivar
 » Hernelius

suppleanter i konstitutionsutskottet:

herr Sörlin
 » Dahlberg
 » Palm
 fröken Stenberg
 herr Tistad
 » Pettersson, Karl
 » Pettersson, Harald
 » Andersson, Sten
 » Högström
 » Svenungsson
 » Dahlén
 » Carlsson, Eric

suppleanter i statsutskottet:

herr Mårtensson
 » Petersson, Bertil
 » Gustavsson, Bengt
 » Holmberg
 » Jacobsson, Per
 » Larsson, Herbert
 » Larsson, Nils Theodor
 » Hjorth
 » Rönnerberg
 » Wallmark
 » Edström
 » Wååg
 » Persson, Yngve
 » Larsson, Thorsten
 » Björk
 » Åkerlund
 » Peterson, Eric Gustaf
 fru Lindström
 herr Strandberg
 » Sundin
 » Dahlén
 » Gustafsson, Nils-Eric
 » Schött
 » Nyman
 » Pettersson, Harald
 » Eriksson, Karl-Erik
 » Olsson, Johan

suppleanter i bevillningsutskottet:

herr Möller
 » Wirmark
 » Helleblad

herr Enarsson
 » Petersson, Erik Filip
 » Jansson, Paul
 » Sundin
 » Jansson, Erik
 » Pettersson, Arne
 » Ottosson
 » Tistad
 » Stadling
 » Mattsson
 » Ahlmark

suppleanter i bankoutskottet:

herr Larfors
 » Rönnberg
 » Olsson, Manne
 » Lundberg
 » Stefanson
 » Stadling
 » Mattsson

fru Lundblad

herr Brundin
 » Carlsson, Harry
 » Wikberg

suppleanter i första lagutskottet:

herr Larfors
 » Hedlund
 » Karlsson, Helge
 » Jacobsson, Gösta
 fru Segerstedt Wiberg
 herr Carlsson, Oscar
 » Kristiansson, Axel
 fru Ohlsson, Lilly
 herr Lundin
 » Lidgard
 » Hilding
 » Olsson, Johan

suppleanter i andra lagutskottet:

herr Dahlberg
 » Wanhainen
 » Magnusson
 » Blomquist
 » Petersson, Erik Filip
 » Högström
 » Larsson, Thorsten
 » Pettersson, Arne
 » Kaijser
 » Kilsmo
 fru Olsson, Elvy
 herr Wirtén
 » Fälldin

suppleanter i tredje lagutskottet:

herr Larsson, Herbert
 » Wirmark
 » Jansson, Paul
 » Lidgard
 » Hansson, Nils
 » Larsson, Åke
 » Hermansson
 » Hansson, Torsten

fru Landberg

herr Svenungsson
 » Ernulf
 » Fälldin
 » Skårman

suppleanter i jordbruksutskottet:

herr Olsson, Manne
 » Wanhainen
 » Kristiansson, Svante
 » Lundberg
 » Åkesson
 » Svedberg, Erik
 » Pettersson, Harald

fru Lundblad

herr Lokander

fru Hultell

herr Eriksson, Karl-Erik
 » Wikberg
 » Sveningsson
 » Kristiansson, Axel

suppleanter i allmänna beredningsutskottet:

herr Mårtensson
 » Karlsson, Helge
 » Wååg
 fru Diesen
 » Hamrin-Thorell
 herr Hansson, Torsten
 » Svanström
 » Pettersson, Karl
 fru Landberg
 herr Blomquist
 » Kilsmo
 » Gustavsson, Bengt
 » Mattsson
 fröken Stenberg
 herr Sörenson
 » Olsson, Johan
 » Wirtén

I samband med valet av suppleanter i utrikesutskottet beslöts, på framställ-

ning av herr förste vice talmannen, att riksdagens kanslideputerade genom utdrag av protokollet skulle underrättas om kammarens val av ledamöter och suppleanter i utrikesutskottet samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till den skrivelse i ämnet, som borde till Konungen avlåtas.

Anställdes val av åtta suppleanter för de av kammaren valda medlemmarna i Nordiska rådet för tiden intill dess val nästa gång äger rum.

Den av herr andre vice talmannen avlämnade lista, som gällde detta val, upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

- herr Larsson, Lars
- » Johansson, Tage
- » Palm
- » Hernelius
- fru Segerstedt Wiberg
- herr Jansson, Paul
- » Carlsson, Eric
- » Andersson, Axel

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till suppleanter i Nordiska rådet.

På framställning av herr förste vice talmannen beslöts att riksdagens kanslideputerade genom utdrag av protokollet skulle underrättas om kammarens val av medlemmar och suppleanter i Nordiska rådet samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels ock till skrivelse till Konungen med anmälan om de förrättade valen.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts på rikssalen överlämnade berättelse till 1967 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 5, med förslag till lag angående ändrad

lydelse av 16 § lagen den 3 juni 1955 (nr 416) om sparbanker.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse nr 6, med tillkännagivande att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Lennart Geijer att under innevarande riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrivelses innehåll genom utdrag av protokollet meddelas vederbörande utskott samt riksdagens kanslideputerade.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 7, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt, m. m., hänvisades propositionen, såvitt den avsåge ändring i lagen om finansiering av folkpensioneringen, till lagutskott och i övrigt till bevillningsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 10, med förslag till förordning om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten.

Föredrogs och hänvisades till lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 11, med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1966 vid dess femtionde sammanträde fattade beslut.

Föredrogs och hänvisades motionen nr 1 till jordbruksutskottet, motionen nr 2 till utrikesutskottet, motionerna nr 3—6 till konstitutionsutskottet, motionerna nr 7—16 till statsutskottet, motionerna nr 17—21 till bevillningsutskottet,

motionerna nr 22—35 till lagutskott samt

motionen nr 36 till allmänna beredningsutskottet.

Föredrogos och hänvisades till lagutskott:

dels justitieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse,

dels ock militieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

Vid föredragning av riksdagens revisorers berättelse över den år 1966 av dem verkställda granskningen av statsverket, hänvisades berättelsen, såvitt den avsåg § 13, till bevillningsutskottet, i vad den gällde § 20, till jordbruksutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet riksdagens revisorers berättelser

dels över den år 1966 av dem verkställda granskningen av riksbanken,

dels ock över den år 1966 av dem verkställda granskningen av riksgäldskontoret.

Anmälades och bordlades riksdagens lönedelegations redogörelse för dess verksamhet under år 1966.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen och herrar vice talmän i riksdagens första kammare samt de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte dem tillsätta befattningshavare hos kammaren, den 12 januari 1967.

§ 1.

Antecknades, att den av talmanskonferensen under höstsessionen 1966 utsedda särskilda tillsättningsnämnden förordnat

till stomnotarie i lönegrad Ae 27
fru Solveig Gemert;

till förste byråsekreterare i lönegrad Ao 23

herr Sven-Georg Grahn;

till förste kanslist i lönegrad Ae 19
fru May Tånge;

till kanslister i lönegrad Ae 17

fru Gertie Göransson,
» Anne-Vera Hellerstedt och
» Inga-Britt Linderstål;

till förste stenografer med arvode motsvarande löneklass A 26

herr Ernst Ekman,
» Gösta Julin och
» Sven Stäckig;

till stenografer i lönegrad Ae 25

herr Stig Djurström,
» Arnold Eriksson,
fröken Vera Jansson och
herr Bertil Svahnström;

till stenografer med arvode enligt löneklass A 21

herr Torð Elfner,
» Nils Grass,
» Bo Holmberg,
» Lennart Lagerström,
» Arne Larsson,
» Arne Löfling och
» Sven Wickberg.

Vidare antecknades, att tjänsterna tillträtts av fru Gemert, herr Ekman, herr Djurström, herr Arnold Eriksson, fröken Vera Jansson, herr Bertil Svahnström, fru Göransson och fru Linderstål den 1 januari 1967 samt av övriga förste stenografer och stenografer denna dag; fru Tånge och fru Hellerstedt komme att tilltråda sina tjänster den 16 januari 1967 och herr Grahn senare dag.

§ 2.

Herrar deputerade anställde nu såsom biträdande jurister inom kammaren dels revisionssekreteraren Brit-Marie Ericsson med tjänstgöring från och med den 12 januari 1967 tills vidare

under år 1967, dels förutvarande sekreteraren i allmänna beredningsutskottet Torgny Asplund med tjänstgöring från den dag han icke längre uppehölle tjänst i riksdagen tills vidare under år 1967, mot arvode för vardera om 2 000:— per månad jämte det generella tillägg som för år 1967 komme att utgå inom den övriga delen av riksdagsförvaltningen.

Det antecknades, att Asplund förklarar att han, som förordnats till biträdande sekreterare i allmänna beredningsutskottet och för närvarande uppehölle tjänsten som sekreterare i nämnda utskott, kommer att omkring den 1 mars 1967 återgå till ordinarie tjänst i kommerskollegium.

§ 3.

Som kontaktman riksdag—skola anställde herrar deputerade från och med den 1 januari 1967 tills vidare under år 1967 adjunkten Hans-O. Hanselid mot arvode tills vidare om 2/3 av 2 000:— per månad jämte det generella tillägg som komme att utgå inom den övriga delen av riksdagsförvaltningen för år 1967.

§ 4.

Beslöto herrar deputerade att såsom biträden åt kontaktmannen riksdag—skola antaga förste vaktmästaren i första kammaren Bertil Selfvin och förste vaktmästaren i andra kammaren Harry Eriksson för tjänstgöring tills vidare under år 1967 3 timmar varje vecka; och skulle ersättning härför, räknat från och med den 1 januari 1967, utgå med belopp motsvarande ersättning för enkel övertid.

§ 5.

Anställdes som reservstenografer tills vidare under år 1967 fru Kerstin Eiderfors och fru Yvonne Junestrand; och antecknades att för reservstenograf gällande expektansarvode om 2 000:— för år skulle utgå till dem räknat från och med den 12 januari 1967.

§ 6.

Som maskinskrivare vid snabbprotokollet anställdes från och med denna dag tills vidare under år 1967

fru M.-B. Backman,

- » Karin Borg,
- » Karin Gunnarsson,
- » Maud Holm,
- » I. Nordstrand,
- » Gun Roos och
- » Gudrun Skoog.

Det antecknades, att till maskinskrivare vid snabbprotokollet utginge dels expektansarvode med 250:— för månad under vilken tjänstemannen varit närvarande minst 75 procent av den tid för vilken tjänstemannen inkallats till tjänstgöring, dels ock timarvode med kr. 14:— för tjänstgöring före kl. 18.00, kr. 17:— för tjänstgöring kl. 18.00—22.00 och kr. 20:— för tjänstgöring efter kl. 22.00.

§ 7.

Uppdrogs åt kammarens sekreterare att anställa erforderlig skrivhjälp i kansliet mot ersättning såsom för maskinskrivare vid snabbprotokollet.

§ 8.

Beslöto herrar deputerade — enär förste byråsekreteraren Grahn och biträdande juristen Asplund ej komme att före den 1 mars 1967 tillträda sina tjänster — att för tiden den 1 januari—den 28 februari 1967 anställa förutvarande förste kanslisten hos kammaren Wilhelm Stenwall att bestrida göromål som ankommer på nämnda befattningshavare mot en ersättning per månad, beräknad efter vad som vid hans avgång ur tjänst den 31 december 1966 utgått till honom, om 2 980:— jämte det generella tillägg som för år 1967 komme att utgå inom den övriga delen av riksdagsförvaltningen.

§ 9.

I anledning av framställning från stenografen Sven Wickberg och advokaten Bengt Gunnarson beviljades Wickberg fr. o. m. den 12 januari 1967

tills vidare dock längst t. o. m. vårsessionens slut tjänstledighet med C-avdrag från hälften av de med innehavd arvodestjänst som stenograf förenade göromålen; och förordnades advokaten Bengt Gunnarson att under motsvarande tid mot arvode motsvarande halva beloppet i löneklass A 21 uppehålla ledigbliven del av Wickbergs tjänst med rätt till de avlöningsförmåner i övrigt som skulle ha tillkommit Gunnarson om han varit extra tjänsteman i lönegrad Ag 21.

§ 10.

Förordnades fru Gertie Göransson att under tiden den 1—15 januari 1967 uppehålla befattningen som förste kanslist i kammaren.

§ 11.

Beviljades fru Yvonne Junestrand ledighet från tjänsten som reservstenograf under tiden den 12—29 januari 1967 för uppehållande av vikariat i andra kammaren som stenograf och förordnades till vikarie för henne under angivna tid fru Mary Malm.

§ 12.

Lämnades utan åtgärd en av stenografen Arnold Eriksson gjord framställning om ledighet från befattning som stenograf och förordnande som förste stenograf.

§ 13.

Sedan riksdagen, med bifall till vad sammansatta konstitutions- och bankoutskottet i betänkande nr 2 år 1966 hemställt, genom ändring av 30 § 4 mom. riksdagsstadgan åt herr talmannen överlämnat att besluta om semester och annan ledighet för tjänsteman, uppdrogo nu herrar deputerade åt herr talmannen att vid beviljande av ledighet jämväl förordna ersättare för den från tjänsten ledige.

§ 14.

Kammarens sekreterare anmälde, att han vid uppgörandet av arbetsordningar för kansliets personal som uppgift

för innehavaren av den befattning som nu tillsatts med herr Asplund angivit bl. a. att följa bevakningen av riksdagens arbete i press och Radio-TV och utarbeta förslag till pressmeddelanden m. m., därvid biträde skulle beredas honom dels genom kontaktmannen riksdag—skola, dels genom stenografen, redaktören Svahnström, vilken senare hade att till följd av tjänstens art fullgöra s. k. fyllnadstjänstgöring.

År och dag som ovan

K.-G. Lindelöw

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet avlämnade motioner:

nr 37, av herr *Wirtén m. fl.*, om sänkning av rösträttsåldern;

nr 38, av herr *Johansson, Tage*, och herr *Mossberger*, om försöksverksamhet med sammanhållna klasser i grundskolans årskurs 9;

nr 39, av herr *Strandberg*, om restitution av skatt å bensin för snöscooter använd i renkötsel;

nr 40, av herr *Pettersson, Arne, m. fl.*, om tillsättande av en riksdagens pressombudsman;

nr 41, av fru *Ohlsson, Lilly*, angående hävande av adoptivförhållande;

nr 42, av herr *Tistad*, angående skyldigheten att anordna enskilda skyddsrum; och

nr 43, av herr *Dahlén m. fl.*, om åtgärder till hjälp åt ensamstående.

På framställning av herr förste vice talmannen beslöts att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2 skulle sättas sist på föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.26.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Tisdagen den 17 januari

Kammaren sammanträdde kl. 15.00.

Om skriftlig redogörelse för översynen av allmänna skatteberedningens förslag till mervärdeskatt

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet STRÄNG erhöll ordet för att besvara herr *Holmbergs* fråga om skriftlig redogörelse för översynen av allmänna skatteberedningens förslag till mervärdeskatt, vilken fråga intagits i kammarens protokoll för den 12 januari, och anförde:

Herr talman! Herr Holmberg har frågat om jag genom en skriftlig översiktlig redogörelse vill låta riksdagen få del av de resultat som framkommit vid den inom finansdepartementet företagna översynen av allmänna skatteberedningens förslag till mervärdeskatt.

Allmänna skatteberedningens betänkande med bl. a. förslag till mervärdeskatt har remitterats i vanlig ordning. Remissyttrandena har publicerats i SOU 1965: 28. En del av skatteberedningens synpunkter har beaktats i regeringens skatteförslag till 1965 års riksdag. De problem som hör samman med en mervärdeskatt ansågs böra bli föremål för ytterligare utredning som beräknas bli slutförd under år 1967. Översynen verkställs av en särskild tillkallad utredningsman jämte experter. Utredningsmannens förslag kommer att offentliggöras i vederbörlig ordning så snart det avlämnats till mig.

Herr **HOLMBERG** (h):

Herr talman! Jag tackar finansministern för det klagörande svaret på min fråga.

Självfallet är svaret formellt oantastligt, men det präglas naturligtvis, såsom väntat, av en viss negativ inställning när det gäller att så snart som möjligt få fram det förslag till lägre och rättvisare skatter som skatteberedningens betänkande innebär.

Finansministern hänvisar nu till att den utredning och översyn som pågår inom finansdepartementet ännu inte är färdig. Jag vill med anledning härav erinra om att finansministern såvitt jag kunnat utröna redan under hösten 1964 lät igångsätta den översyn som man tydligtvis fortfarande håller på med. Man har alltså haft på sig hösten 1964, hela år 1965, hela år 1966 och vintern 1967. Nu planerar man även att ta i anspråk slutet av 1967 för detta arbete. Man kommer alltså att ha behövt över tre år för att genomföra denna översyn.

Jag känner inte till arbetsförhållandena inom finansdepartementet, men jag vet från tidigare tillfällen att finansministern, om han vill, kan bedriva arbetet snabbt och säkerligen snabbare än vad som varit förhållandet i detta fall.

Jag skulle därför vilja vädja till finansministern att påskynda detta arbete. Man kunde t. ex. inrikta sig på att bli färdig med översynen före sommaren. Om utredningen då publicerades, skulle vi få tillfälle att läsa den över sommaren, och finansministern kunde sedan ha fria händer att eventuellt redan till hösten i år framlägga en proposition om lägre och rättvisare skatter i enlighet med skatteberedningens förslag.

Herr statsrådet STRÄNG:

Herr talman! Det ger kanske ett något ofullständigt intryck att bara tala

Om skriftlig redogörelse för översynen av allmänna skatteberedningens förslag till mervärdeskatt

om en utredning som pågår inom finansdepartementet. Detta är en utredning för vilken det i vanlig ordning har utfärdats direktiv genom ett konseljbeslut. Utredningsmannen, ett departementsråd i finansdepartementet, har bland sina experter haft representanter för riksskattenämnden, för socialdepartementet och för riksdagens andra kammare. Han har vidare haft en representant från Sveriges industriförbund och en representant från riksförsäkringsverket till sitt förfogande.

Detta är i huvudsak en teknisk översyn, som innebär ett försök att skapa mera tillämpbara regler i förslaget till en mervärdeskatt — därmed inget sagt om vilken definitiv ställning man sedermera kommer att ta.

Det tidigare förslaget var sådant att i varje fall jag inte vågade mig på att skriva en proposition på det, även om min uppfattning skulle ha överensstämt med det.

Det är fråga om en teknisk översyn som genom schabloniseringar skall försöka göra förslaget mera praktiskt möjligt att tillämpa. Inom utredningen förekommer, såsom jag nämnt, ett ganska brett inflytande från instanser som kan vara berörda av frågan.

Utredningen kan nog sägas ha arbetat med all erforderlig skyndsamhet. Jag har gjort mig underrättad om att den har haft 25 sammanträden i ärendet. Det betyder att vederbörande under den tid de arbetat haft i medeltal två sammanträden per månad, och det tycker jag är en ganska god takt för en utredning av detta format.

Sedan jag i dag talat med utredningens ordförande, kan jag inte uttala något annat än att man hoppas bli färdig under innevarande år. Jag vill dock säga ifrån att jag inte har något intryck av att man har fördröjt utredningen, så att det skulle finnas någon anledning att direkt anmana den att arbeta snabbare. Den uppgift jag nyss lämnade om utredningens sammanträ-

den tycker jag tillfredsställande verifierar en hög arbetstakt och god arbetsvilja.

Herr **HOLMBERG** (h):

Herr talman! Jag är övertygad om att utredningsmannen och experterna bedriver arbetet med den skyndsamhet som kännetecknar tjänstemännen i departementet, och det är ju ofta ingen låg arbetstakt.

Vad jag emellertid hoppades att finansministern skulle göra vore att finansministern lade sitt eget — i detta fall, tror jag, mycket tunga — ord i vågskålen och försökte se till att arbetet kunde bedrivas skyndsammare i syfte att snabbare få fram en proposition rörande omläggning till mervärdeskatt.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet riksdagens löne delegations redogörelse för dess verksamhet under år 1966.

Föredrogs och hänvisades motionen nr 37 till konstitutionsutskottet, motionen nr 38 till statsutskottet, motionen nr 39 till bevillningsutskottet, motionen nr 40 till bankoutskottet, motionerna nr 41 och 42 till lagutskottet samt motionen nr 43 till allmänna beredningsutskottet.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 8, angående överlåtelse av staten tillhörig mark;

nr 9, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag inom kommunika-

Interpellation ang. polisenämndernas verksamhet

tionsdepartementets verksamhetsområde; och

nr 12, angående livränta till vissa personer.

Interpellation ang. polisenämndernas verksamhet

Herr SVENINGSSON (h) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! När polisväsendet förstatligades vid årsskiftet 1964/65 upphörde de kommunala polisenämndernas verksamhet. I och för sig var detta kanske inte så mycket att beklaga ur självstyrelsesynpunkt, då det kommunala inflytandet på polisväsendet sedan länge varit starkt beskuret genom en detaljrik författningsflora och genom direktiv från statliga befattningshavare. Men likväl var de av stor betydelse som ett värdefullt instrument för den kommunala självstyrelsen genom att de kunde ge sina synpunkter till känna på framför allt den lokala polisverksamhetens utövning.

Även efter förstatligandet har man sökt bevara det kommunala sambandet med polisväsendet på så sätt att särskilda polisenämnder inrättats för varje polisdistrikt enligt lag den 29 maj 1964 om polisenämnder. Enligt denna lag skall polisenämnden, vars ledamöter utgöres av kommunala förtroendemän (valda av de i distriktet ingående kommunernas fullmäktigeförsamlingar eller av dessa utsedda ombud), samråda med polischefen i frågor av mera allmän betydelse för distriktets polisväsende och för polischefen framlägga de förslag eller synpunkter, som nämnden finner påkallade för att främja ett förtroendefullt förhållande mellan polisen och allmänheten.

Det finns emellertid anledning att redan nu efter det polisenämnderna varit i verksamhet blott under två år fråga sig, om polisenämnderna i verkligheten kommit att få den betydelse och

ställning som man har anledning tro att lagstiftaren åsyftat. Det kan också ifrågasättas om de rent praktiska lagbestämmelserna, d. v. s. de stadganden, som reglerar nämndens organisation och sätt att fungera, fått en ändamålsenlig utformning.

Det kan sålunda till en början diskuteras, om nämnden verkligen tillagts sådana befogenheter, att den har någon betydelse ur kommunal synpunkt, och om dess arbetsuppgifter är av sådant slag att nämndens ledamöter finner intresse för arbetet i nämnden.

Genom att ge polisenämnderna mer och betydelsefullare uppgifter skulle rätteligen den fördelen vinnas, att nämnderna blev funktionsdugligare och fick en bättre kontakt med polisväsendet än kanske det enda sammanträde i samband med statbehandlingen, som nu inte sällan utgör den enda årliga kontakten mellan polisväsendets företrädare och polisenämnden.

Jag vill också ifrågasätta lämpligheten av att polisenämnden skall utse sekreterare inom sig. Det synes bättre i analogi med den kommunala självstyrelsen, att sekreteraren tas ifrån den förvaltning, som verksamheten avser, d. v. s. från polisväsendet, då därigenom kontakten mellan nämnden och polismyndigheten underlättas.

Åberopande det anförda får jag an hålla om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet få ställa följande frågor:

1. Vill herr statsrådet redogöra för de hittills vunna erfarenheterna av polisenämndernas verksamhet?

2. Är herr statsrådet beredd medverka till att polisenämnderna blir bättre utnyttjade än hittills till såväl polisväsendets som medborgarnas bästa?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. skolans neutralitet i livsåskådnings- och samhällsåskådningsfrågor

Interpellation ang. engångsförpackningarna

Ordet lämnades härefter till herr ARVIDSON (h), som yttrade:

Herr talman! Den alltmer tilltagande nedskräpningen av naturen skapar på en rad områden stora problem. Framför allt har engångsglaset kommit att betyda avsevärda olägenheter. Frågan har tidigare varit föremål för riksdagsbehandling varför jag här kan fatta mig kort.

Den ökade användningen av slaghack har ånyo aktualiserat frågan om tomglasen i naturen. Under vintern har från flera håll rapporterats skador hos nötkreatur, uppkomna genom glassplitter i fodret, oftast ledande till att djuren måste nödslaktas. Det synes mig synnerligen angeläget att åtgärder vidtages för att skydda djurägarna mot dylika förluster.

Den av vårriksdagen 1966 rekommenderade utredningen angående engångsglasen synes därför mer angelägen nu än tidigare.

Med stöd av ovanstående hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framställa följande fråga:

När avser statsrådet att tillsätta den av riksdagen rekommenderade utredningen angående engångsförpackningarna och när kan riksdagen väntas få förslag till lagstiftning på detta område?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Interpellation ang. skolans neutralitet i livsåskådnings- och samhällsåskådningsfrågor

Herr JANSSON, PAUL, (s) fick nu ordet och anförde:

Herr talman! I kapitlet Mål och riktlinjer i Läroplan för grundskolan sägs

att skolan genom en av saklighet präglad undervisning skall föra eleverna in i den omgivande verkligheten och i det förflutna, söka klargöra sambandet mellan det förflutna och det närvarande samt orientera dem i livsåskådningsfrågor.

I anvisningar och kommentarer heter det under underrubriken Samhällskunskap att objektivitetskravet måste upprätthållas vid behandlingen av stoffet till detta ämne. För att ge en riktig bild av dagens samhälle måste man behandla även politiskt kontroversiella spörsmål. En allsidig presentation bör ges och en gränsdragning i görligaste mån ske mellan fakta och åsikter.

Det politiska skeendet under 1966, valrörelsen, valutgången, den fackliga konflikten m. m. har utgjort ett naturligt och välkommet underlag för denna samhällsorientering och jag är övertygad om att lärarna både skickligt och påpassligt utnyttjat detta i sin undervisning.

Från skilda håll har emellertid såväl föräldrar som elever klagat på att man ofta inte skilt på åsikter och fakta så som läroplanen föreskriver. I en artikel i SSU:s tidskrift Frihet påstås t. o. m. att det förekommer en medveten politisk borgerlig propaganda från katedrarna. Och artikelförfattaren, som är direkt engagerad i SSU:s skolungdomsverksamhet, kräver här ytterligare kontroll av lärarnas undervisningsmetoder, samtidigt som han föreslår omarbetade läroplaner i syfte att beskära lärarnas frihet vid utformningen av undervisningen.

Med hänsyn till ovanstående ber jag få framföra följande frågor till ecklesiastikministern:

1. Anser statsrådet att de nuvarande läroplanerna för grundskolan respektive de gymnasiala skolorna ger tillräckligt klara anvisningar om skolans neutralitet i livsåskådnings- och samhällsåskådningsfrågor?

2. Finns det några anvisningar ut-

Interpellation ang. skolans neutralitet i livsåskådnings- och samhällsåskådningsfrågor

över dem som står i läroplanen där objektivitetskravet i dessa avseenden ytterligare inpräntas?

3. Finns det i övrigt några möjligheter att stävja politisk propaganda från lärarnas sida i skolorna?

På gjord proposition bifölls herr Paul Janssons berörda anhöllan.

Anmälades och bordlades följande under sammanträdet avlämnade motioner:

nr 44, av herr *Ahlmark m. fl.*, angående mandatperioderna i kommun och landsting;

nr 45, av herr *Holmberg m. fl.*, om åtgärder i syfte att fördjupa och stärka det svenska folkstyret;

nr 46, av herr *Tistad m. fl.*, angående grunderna för fastställande av antalet landstingsmän;

nr 47, av herr *Nyman m. fl.*, angående nya metoder för framställning av näringsmedel;

nr 48, av herrar *Bengtson* och *Dahlén*, om ytterligare professurer i åldersforskning;

nr 49, av herr *Nyman m. fl.*, om rationalisering av undervisningsväsendet;

nr 50, av herr *Nyman m. fl.*, angående utnyttjandet av yrkesskolans resurser;

nr 51, av fru *Olsson, Elvy*, och herr *Olsson, Johan*, om vidgade möjligheter för handikappade att erhålla utbildning och tjänst;

nr 52, av fru *Olsson, Elvy*, angående undervisningen i olycksfallsvård;

nr 53, av herr *Holmberg m. fl.*, om avslag å Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till politiska partier;

nr 54, av fru *Olsson, Elvy*, om vidgade möjligheter till fria resor för vissa handikappade;

nr 55, av herr *Sundin*, angående ersättningen till suppleant i styrelse för allmän försäkringskassa;

nr 56, av herr *Svenungsson m. fl.*, om främjande av bostadsbebyggelse på landsbygden;

nr 57, av herr *Werner*, om samordning av företagens hälsovård med den allmänna sjuk- och hälsovården;

nr 58, av herr *Holmberg m. fl.*, angående reklamfinansiering av ett fristående televisionsbolag;

nr 59, av herr *Bengtson m. fl.*, angående kostnadsfördelningen mellan stat och kommun;

nr 60, av herrar *Bengtson* och *Dahlén*, angående konstnärstipendier m. m.;

nr 61, av herr *Lundström*, angående avdraget vid beskattningen för trakamentskostnader;

nr 62, av herr *Stefanson m. fl.*, om visst undantag för stat och kommun från den allmänna varubeskattningen;

nr 63, av herrar *Tistad* och *Stefanson*, om undantag från allmän varuskaft för proteser;

nr 64, av herr *Werner*, om tillskapande av ett allmänägt bostadsbyggnadsföretag;

nr 65, av herr *Werner*, om statlig totalfinansiering av bostadsbyggandet;

nr 66, av herr *Nilsson, Ferdinand, m. fl.*, om åtgärder för en effektiv rättsvård;

nr 67, av herr *Brundin*, angående enskild arbetstagares skadeståndsskyldighet enligt lagen om kollektivavtal;

nr 68, av herr *Palm m. fl.*, om förhandlingsrätt för pensionärer;

nr 69, av herr *Tistad*, angående arbetet å sön- och helgdag i bageri- och konditorirörelse;

nr 70, av herr *Andersson, Torsten*, angående ogiltigförklaring av uppsägning enligt hyresregleringslagen;

nr 71, av herr *Holmberg m. fl.*, om enskild äganderätt till lägenhet i flerfamiljsfastighet;

nr 72, av herr *Nilsson, Ferdinand*, angående skyldighet för fastighetsägare att deltaga i kostnad för enskild väg;

nr 73, av fru *Segerstedt Wiberg*, om upphävande av bestämmelserna om trafik i samband med statsbesök;

nr 74, av herrar *Svenungsson* och

Sveningsson, om ett enhetligt identifieringsljus på utryckningsfordon i de nordiska länderna;

nr 75, av herr *Svenungsson m. fl.*, om belysning av övergångsställen för gående;

nr 76, av herr *Tistad*, om utrustning av polisens bilar med varningsskyltar i syfte att öka trafiksäkerheten;

nr 77, av herr *Tistad m. fl.*, om kontroll ur trafiksäkerhetssynpunkt av utländska motorfordon genom tullverkets försorg; samt

nr 78, av fru *Olsson, Elvy*, och herr *Olsson, Johan*, om ökad information rörande sociala förmåner.

På framställning av herr talmannen beslöts att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2 skulle sättas sist på föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 15.12.

In fidem
K.-G. Lindelöw